

F

104

NY 65

Svenskarna
i
 New Britain

Class F104
Book N5H65

111

Svenskarna i New Britain

Historiska Anteckningar

Af

J. E. Klingberg

"

New Britain, Conn.
1911

F 104
- N 5 K 25

205963

13

Förord

9.9.13 Mercy 5.

Då jag först kom att tänka på att göra några historiska anteckningar angående svenskarna i New Britain, grep jag mig verket an med mod och beslutsamhet, men jag måste bekänna att allt eftersom jag studerat de olika förhållandena och arbetet närmat sig sin afslutning har fruktan intagit mitt hjärta, och jag har flera gånger varit i tvifvelsmål om det icke hade varit bättre att kasta alltsammans i papperskorgen än att låta det komma till allmänhetens kännedom. Orsaken till detta omslag i känslan ligger icke däri, att jag funnit ämnet vara intresselöst eller ovärdigt behandling, utan fastmer däri att jag sett det så stort och betydelsefullt och min förmåga så liten och ringa, att jag icke ens närmelsevis kunnat tro mig vara i stånd att göra rättvisa åt saken. Härvidlag hafva dock tvänne omständigheter kommit mig till hjälp. Den första är att landsmännen i New Britain mycket uppmuntrat mig och på allt sätt hjälpt mig med samlandet af materialet, och den andra är den hugsvalande tanken, att detta lilla arbete icke alls hindrar andra att skrifva ett mycket bättre verk, utan må snarare tjäna att sporra därtill. Jag har sökt göra mitt bästa både att samla materialet, och att så opartiskt som möjligt fördela detsamma.

Med hänsyn till motivet för detta arbete så är det tvåfaldigt. Å ena sidan har det förefallit mig vara rent af oförlåtligt att i en stad som New Britain, med så många tusen svenska invånare, ej göra några ansträngningar för samlandet af historiskt material till nytta och hjälp för kommande släkten, och å andra sidan har författaren haft hoppet, att det må kunna tjäna till att mera ena och förbrödra svenskarna i New Britain.

Författaren står i en särskild tacksamhetsskuld till flera personer, som bistått med råd och upplysningar. Främst är att nämna Alfred Lindgren i New Haven, som rent af varit outtömlig på vetande, då det gällt svenskarna i New Britain. Därjämte har han ådagalagt ett stort nit och intresse för saken. Dr. Öhman och pastor Pihl hafva godhetsfullt ställt till mitt förfogande deras församlingars historiska urkunder. Mrs. J. Landgren, Mrs. E. Wänn och Mrs. A. Johnson i New Britain samt Mrs. Emily Quist i Portland, Oregon, tillika med

de olika föreningarnas sekreterare, affärsmän och andra privatpersoner hafva alla med stor villighet och på olika sätt skänkt värdefulla bidrag.

Att skrifsättet är något egendomligt må åtminstone till en del olika svensk-amerikanska förhållanden tjäna som förklaringsgrund. Att titlar utelämnats är icke af brist på värdighet i känslan att de icke böra vara, utan för att skydda för allt för många omsägningar samt att göra boken så lättläst som möjligt.

Till slut vore det önskvärdt att de som läsa dessa anteckningar och däri finna uppgifter, som de veta icke äro korrekta, ville vara af den godheten och göra undertecknad uppmärksam därpå, att nödiga rättelser må kunna göras i en annan upplaga, skulle en sådan behövas. Fast allt möjligt gjorts att få boken så felfri som möjligt är det dock icke säkert utan att ett eller annat insmugit sig, särskildt med afseende på förnamn, årtal m. m.

New Britain, Conn., i Juli 1911.

J. E. Klingberg.

Första Kapitlet

New Britain

(1687-1910)

New Britain är en bland de vackraste af Ny-Englands städer. *) I sydväst ligga de tio mil **) aflägsna Blå Bärge, i väster det historiska Farmington, i norr Connecticuts hufvudstad Hartford och i öster det trettio mil aflägsna Atlantiska hafvet. Staden är omgifven af höga vackra kullar, himmelen är klar och blå och skogarna genljuda under sommartiden af den härligaste fågelsång. Allt är oändligt vackert. Klimatet är friskt och hälsosamt.

Såsom fabriksstad intager New Britain ett framstående rum i staten Connecticut, och den har dessutom den fördelen att dess läge är ett bland de högsta och bästa inom samma politiska område. Då New Haven-Hartfordbanan år 1839 öppnades för allmän trafik var platsen så liten och obetydlig, att järnvägsbolaget ej ansåg det löna mödan att anlöpa den, hvadan banan fick stryka förbi på ett afstånd af omkring två mil därifrån. Icke heller är staden förlagd vid något betydande vattendrag. På grund af dessa omständigheter har New Britain alltid varit och är än i dag i saknad af de naturliga fördelar, som många andra städer äga, och hvilka så rikligt bidragit till deras sagolika utveckling. Trots detta har dock staden växt till från att vara en liten obetydlig by till ett stort och kraftigt sam-

*) New Britain, klädd i den hvita snön,
Är verkligt härlig och himmelskt skön
Och saknar säkert sin like.
Om kung jag vore på denna ort,
Jag längesedan New Britain gjort
Till hufvudstad i mitt rike.

New Britain, prydd i sin sommarskrud,
Är som en fager och smyckad brud.
Med glädjestrålände miner.
De höga kullar i aftonglans,
De bilda kring hennes hals en krans
Af rosenröda rubiner.

—Ur poemet Till Pastor E. G. Hjerpe.

**) Engelska mil.

hälle, som räknar omkring femtio tusen innevånare, och det märkligaste är att för denna stora förändring har icke åtgått mer än ungefär en vanlig mansålder.

Det landområde, på hvilket staden New Britain är byggd, utgjorde fordom jaktmark för Mattabesetsindianerna, en del af Wangunkstammen. Skogarna vimlade af villebråd och bäckarna voro, fastän små, fulla af fisk, och därifrån hämtade den röde mannen sin föda. I Hudson-dalen, västerut, hade den stora Mohawkstammen sitt hemvist, och i öster och söder bodde Pequotestindianerna. De indianer, som bodde i Connecticut, fruktade dessa bägge folk ganska mycket och sågo därför med stor tillfredsställelse att engelsmännen slog sig ned bland dem, emedan de väntade att dessa skulle hjälpa till att beskydda dem mot deras mäktiga grannar.

New Britain började bebyggas år 1687. Platsen kallades då "The Great Swamp"*) och utgjorde en del af Farmington och Berlin. De som först bosatte sig här voro från Farmington. De köpte landet af indianerna, hvilka dock förbehöllo sig vissa rättigheter för jakt och fiske på olika platser. Nybyggarna voro driftiga män, som voro i besittning af ett godt förstånd samt stor redbarhet och duglighet. De röjde ödemarken, byggde vägar och broar, uppfostrade stora och aktningvärda familjer samt dyrkade sin Gud.

New Britain blef år 1754 ett så kalladt "society"**), och från den tiden daterar sig dess egentliga historia. De namn, som från dessa första dagar äro mest bekanta, äro Thomas Stanley, Daniel Hart och John Clark. Alla bodde de i Stanley Quarter. East Street var då den mest betydande affärsgatan.

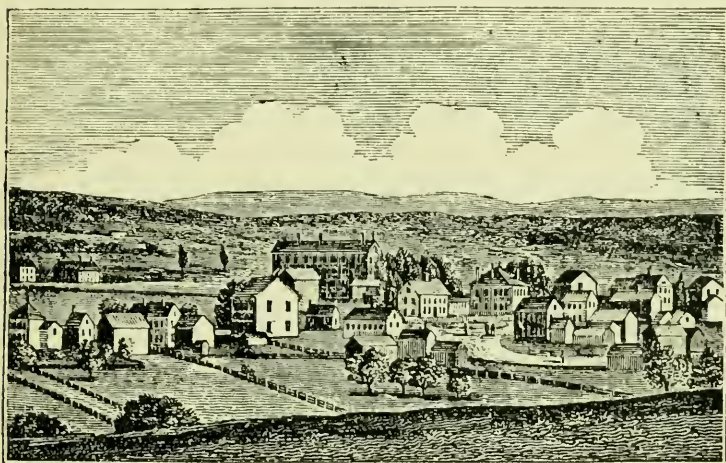
Den första kristna församlingen, som organiserades, var den nuvarande Center Church. Dr. John Smalley, som var dess pastor, tjänstgjorde äfven som skolinspektör. I skolan lästes Nya Testamentet hvarje morgon: läsning, skrifning och räkning utgjorde sedermera ämnena för dagens trägna studier. Under kalla dagar voro gossarna tillåtna att framträda till brasan, som brann på golvet i midten af skolsalen, för att smälta snön af sina kläder. En stående regel var, att ungdomen skulle läsa igenom Bibeln en gång hvarje år, och då de större

*) Det stora kärret.

**) Ett samfund, samhälle, sällskap.

flickorna, efter slutadt arbete, gingo att hälsa på hvarandra, läste de alltid, sedan de beskådat den sista tillökningen i ladugården och höns huset, det Nya Testamentet och delar af Matthew Henrys utläggning af Bibeln, ett verk som deras omtänksamma föräldrar införskrifvit från England.

År 1850 blef New Britain "town" *), år 1871 "city" **) och sedan 1906 har styrelsesättet varit "consolidated" ***). Stadens sigill är en bikupa, omkring hvilken bin surra och äro verksamma. De första artiklar, som tillverkades i New Britains fabriker voro skospännen, silkeshattar och koskällor.

NEW BRITAIN, 1835

Denna korta öfverblick skänker oss en ide om tillståndet i detta idoga samhälle under flydda dagar; hurudant det är under nuvarande tid gifver oss nedanstående tafla upplysning om.

Utaf de femtiotusen människor, som bo och bygga i denna kosmopolitiska stad, arbeta femton tusen på de

*) Ett mindre samhälle, som styres af dess medborgare direkt.

**) Ett större samhälle, som styres af dess medborgare genom representanter, motsvarande stad i vanlig mening på svenska.

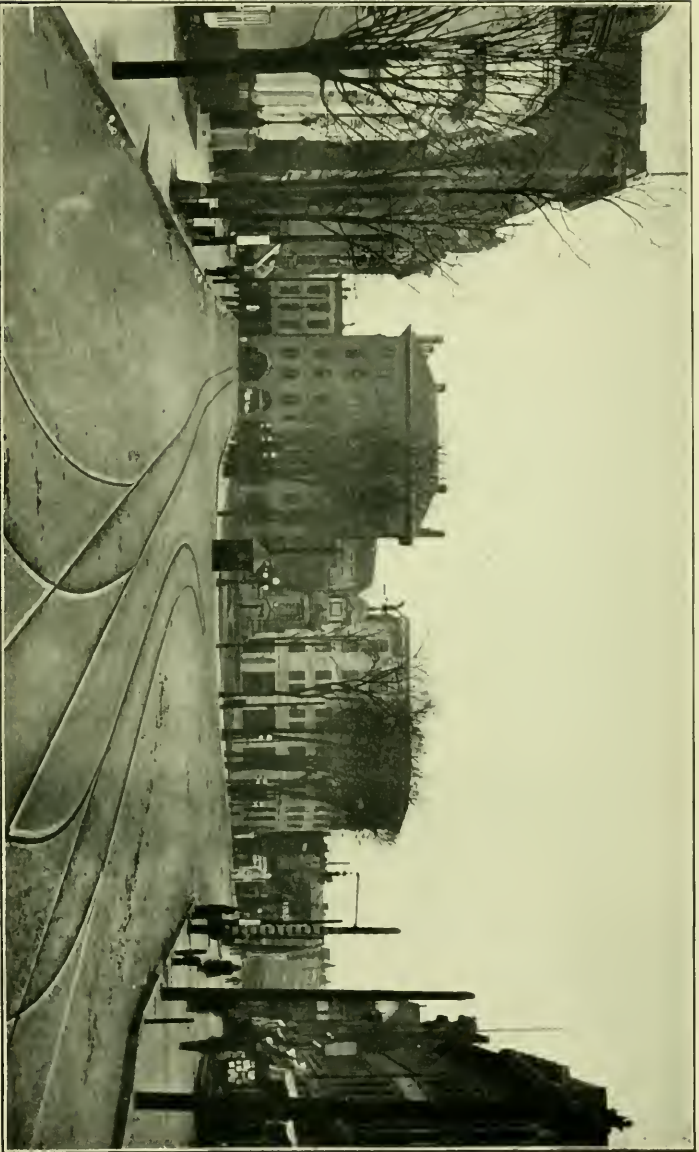
***) Förening af "town"- och "city"-styrelse.

stora verkstäderna. Grundkapitalet för de enorma fabriksrörelserna är tjugotre millioner dollars. Industrien är mångfaldig. Här tillverkas lås, gångjärn, nycklar, riglar, tumstockar, vattenpass, skrufmäjslar, skruf, spik, breflådor, spännen, betsel, spärrhakar, bordknifvar, gafflar, fällknifvar, svarspatroner, maskindelar, kaffepannor, automobiler, värmeledningar, trikotvaror m. m. Här finnas tjugofem olika kyrkor och kapeller, och i de allmänna skolorna undervisas öfver tre tusen barn, söner och döttrar af föräldrar tillhörande icke mindre än tjugosju utaf jordens olika nationer.

Bland de män, som i stort taget fått hjälpa till att göra New Britain namnkunnig och skapa en storstad af den forna lilla landtliga byn, må följande nämnas: Elihu Burritt, som för sin stora och vidtomfattande kunskap på språkforskningens område fått tillnamnet: "Den lärde grofsmeden" *), G. M. Landers, D. N. Camp, John B. Talcott, H. E. Russell, C. B. Erwin, W. H. Hart, P. Corbin, m. fl.

At svenskarna fått intaga ett så stort och framstående rum i stadens industriella, kommersiella och politiska utveckling, och på samma gång så rikligt bidragit till dess andliga och moraliska lyftning, är ju ett under. Men att det är santt komma dock följande kapitel att utvisa.

*) Elihu Burritt var smed till yrket. Han föddes d. 8 Dec. 1810 och dog d. 6 mars 1879. Han var författare till många böcker, ifrade mycket för världsfreden och för billigare postbefordringsafgift. Till sin karakter var han ädel och storsint. Är tvifvelsutän en af världshistoriens mest intressanta personligheter.

NEW BRITAIN, 1910

Andra Kapitlet
Svenskar i New Britain före
1880:talet
(1871-1880)

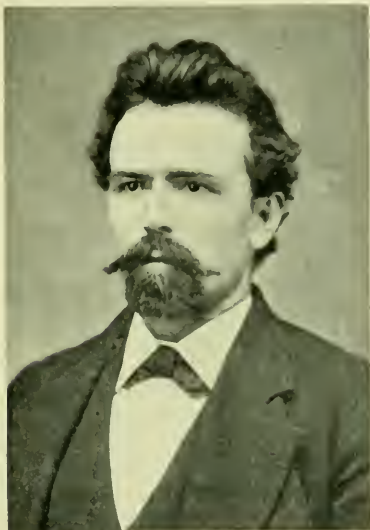
Redan i början af 1870:talet funnos svenskar i New Britain. Om någon före den tiden besökte platsen vet man ju ej med visshet, men detta kan dock hållas för

Johan Alfred Leonard Lundberg (se sid. 11)

ganska troligt. John Asplund, en svensk som på 1700:talet genomvandrade dessa trakter och samlade material för församlingsstatistiker, var möjligen här, och äfven kan det ju hända att någon son eller dotter till Delaware-

svenskarna förirrade sig hit. Detta är dock bara antaganden. Historiskt sannt är det, att under en tid af närmare 40 år hafva svenskar varit bosatta härstädes, och

Andrew G. Quist (se sid. 12)

äfven om de under den första tiden voro blott ett fåtal, så hafva de likväl under årets lopp ökat, så att deras antal nu räknas i tusenden. Det troliga är, att den nedanstående listan ej på långt när upptager namnen på alla, som bodde i staden mellan 1870 och 1880, men hvad som skrifvits tros dock vara i det närmaste korrekt, emedan de flesta uppgifterna kommit från personer, som voro i New Britain den tiden, och hvilka meddelat dem från sitt minnes fatabur.

Johan Alfred Leonard Lundberg var den förste svensk, som bosatte sig i New Britain. Han föddes d. 16 aug. 1841 i Halland och kom till staden d. 9 feb. 1871. Hans första hustru hette Britta Karolina Larson. Efter hennes död ingick han äktenskap med Johanna Mansfield, en irländska, d. 19 sept. 1869. Lundberg, som sedan d. 9 feb. 1899, är änkeman för andra gången, hade med sin första hustru en dotter vid namn Betty Leontina, nu gift och bosatt i Sverige, och med sin andra hustru tre barn: dottern Mary Josephina *) samt sönerna Charles Fredrick och John Joseph. Lundberg lefver än och är bosatt i staden. Bland den engelsktalande befolkningen är han bäst känd under namnet Dunbar.

Fru Emily Quist
(se sid. 12)

*) Hon föddes d. 2 nov. 1874, bor kvar i staden och är gift med en man vid namn James Turner, en förman på en af Corbinfabrikerna.

Andrew G. Quist föddes d. 23 okt. 1842 i Löa, Västmanland, och kom till Amerika år 1871. År 1872 gifte han sig med en flicka vid namn Emili Landerholm från Sånstorps Bruk i Hellestad, Östergötland. Bröllopet stod i Brooklyn. Med hustru och ett barn, en gosse vid namn Set, ankom Quist till New Britain 1873. Utaf stadens adresskalender synes som om de först hade bott i ett hus öster om Lawlor-gatan, men sedan flyttade de till no. 89, Kensington-gatan. Gossen Set föddes d. 30 maj 1873, och dog d. 6 nov. 1874, och är han således den förste af svensk härkomst, som blifvit begrafven i det vackra Fairview.

Axel Quist

Den 2 juli 1875 skänktes åt makarna Quists en annan son, som fick namnet Fränk Axel, och denne är den förste svenske gosse, som blifvit född i New Britain. Efter tio års vistelse i New Britain flyttade familjen Quist till Portland, Oregon, hvar-est fru Quist, tillsammans med två döttrar och en son, ännu är bosatt. Axel dog 1891, i en ålder af 16 år, och fadern 1901, femtionio år gammal, båda i Portland, Oregon. Vidstående fotografi är taget af Axel, då han var omkring 5 år gammal.

Hilma Karolina Olsson (se sid. 13)

Fru Barfot

Hilma Karolina Olsson, en af de första flickor, som kommo till staden, anlände år 1873. Hon var född i Seffle, Värmland, 1858. Den 15 maj 1880 ingick hon äktenskap men en man vid namn Jakob Lindgren i Portland, Conn., varande den första svenska brud, som vigts i den staden. Makarna bosatte sig sedermera på ett landställe i närheten af New Haven, hvarest den unga hustrun dog d. 24 okt. 1881. Hon efterlämnade inga barn.

Baron Barfot var en svensk adelsman från Skåne, som vistades i New Britain vid denna tid. Han kom från Springfield, Mass., och gifte sig men en flicka från Stockholm, som hette Kristina Anderson. De vigdes af den dåvarande prästen i Episkopalkyrkan, och voro troligen de första af svensk härkomst, som ingått äktenskap i New Britain. Baron Barfot var i besittning af högre bildning och talte franska och tyska med stor ledighet.

John A. Olson (se sid. 14)

Under tiden han var här umgicks han mestadels med tyskarna. Han var omkring 50 år gammal. Senare flyttade han med sin hustru till New York, och det säges att han där afslutade sina dagar på ett sjukhus*).

John A. Olson, broder till den förut nämnda Hilma Karolina Olson, kom från Portland till New Britain 1873. Han anlände till Amerika i sällskap med sin fader och broder år 1870. Efter en tur genom Syd- och West-staterna bosatte de sig i Portland,

P. A. Olson (se sid. 15)

Conn., hvarest fadern Per Olson dog 1875. John A. Olson flyttade, efter att hafva arbetat en tid på en korgfabrik i New Britain, till New York. År 1880 ingick han äktenskap med Josefina Österberg i Southport, Conn., hvarest han då vistades. Sedan köpte han ett landbruk i närheten af New Haven och bedref i förbindelse därmed mjölkaffär. På senare ån ända till 1907 var han specerihandlande i New Haven. Olson, som var en hederlig och redbar

Edwin Bergquist (se sid. 15)

*) Ehuru förfrågningar gjorts med afseende på den Barfotska ätten och denne mans tidigare lifshändelser hos svenska Riddarhuset i Stockholm, har dock ingenting kunnat utrönas.

Alida Johanson

svensk, i besittning af ett fördelaktigt yttre och en god portion sundt, praktiskt lefnadsvett, är nu bosatt i Tarrytown, N. Y., hvarest han innehar en förmånlig anställning. Han är värmälänning.

P. A. Olson, broder till den sistnämde och till Hilma Karolina Olson, kom till New Britain 1873. Han föddes i By socken, Värmland, år 1852. Från New Britain flyttade han till Brooklyn, N. Y., hvarest han ingick i äktenskap. År 1881 köpte han ett landt-

ställe, som heter Montewese i New Haven County. Han dog år 1903.

Edwin Bergquist, en kusin till bröderna Olson och deras syster, föddes i Kila socken, Värmland, 1854. Han kom till New Britain 1873. Efter att halva vistats i staden någon tid reste han till Brooklyn, och senare till New London, där han ingick i äktenskap, och hvarest han ännu är bosatt.

Alida Johanson kom till New Britain 1873 eller 1874. Hon kallades vanligtvis "Stora Alida", och hon arbetade hos den grånade hedersmannen D. N. Camp. Hon var kvar ganska länge tills hon

A. Kjellgren (se sid. 16)

ingick äktenskap med en vid namn Rosengren i New Haven. De reste sedermera till Kalifornien.

A. Kjellgren. Han var från Jönköpings län och kom till New Britain 1874. Med en flicka vid namn Emma Erickson från Stanhope, N. J., gifte han sig, och återvände till fosterjorden efter en treårig vistelse i Amerika för att sköta sin broders egendomar*). Det säges att han var den förste som åt Walnut Hill gaf nam-

P. A. Lund

Botilda Pierson (se sid. 17)

net "Mosebacke".

Lina Karlson, en väninna till Hilma Karolina Olson, arbetade hos fru Talcott. Hon var från Alingsås. Hennes senare lefnadsöden äro obekanta.

Per August Lund anlände till staden 1874, samtidigt med A. Kjellgren. Han var från Västergötland och var garlivare till yrket. Med Harna Samuelson, en rätt hygglig och anständig svenska, ingick han äktenskap, men sorgligt nog blef denna förening bådas olycka. År 1880 öpp-

*) Kjellgrens broder, en skicklig läkare vid namn Henry Kjellgren, var bosatt i England.

nade Lund, tillsammans med Joseph Landgren, en speciell affär i huset No. 56 Church street. Efter någon tid drog sig Landgren ur affären, och Lund bedref den sedermera på egen hand. På grund af ogynnsamma omständigheter och pröfningar af olika slag blef han dock till sist nödgad att försälja sitt lager till andra. Det säges att han var en godhjärtad man, och att han visade stor sympati mot familjer, som på grund af sjukdom och arbetslöshet kommit i trångmål. Han dog den 12 okt. 1900. Lund var New Britains första svenska affärsman*).

Klara Finblad (se sid. 19)

Botilda Pierson, kusin till den välkände blomsteroddlaren och affärsmannen A. N. Pierson i Cromwell, Conn., är en storsint och ädel kvinna, men som dock är föga känd af de svenska landsmännen i New Britain. Orsaken därtill torde kanske vara, att hon nästan uteslutande umgicks med det amerikanska folket i New Britain och därigenom hindrades att komma i beröring med svenskarna. Hon är född i Gladsax, Skåne, och kom till Plainville, Conn., 1870, men bodde

sedermere hos en amerikansk pastor i Berlin. Efter några års studier i högskolan och normalskolan i New Britain utexaminerades hon som lärarinna från den senare lärdomsanstalten år 1876. Varande intim vän med den välkände Elihu Burritt hade hon glädjen att på själfva examensdagen få mottaga en vacker blombukett utaf honom, och därjämte beredde han henne tillfälle att få åka i en fin droska. Först fick hon anställning som lärarinna i skolan på Osgood Hill och sedan i Burritt-skolan inne i staden. En vinter studerade hon språk för

*) Se sidan 77.

Mr. Burritt, under hvilken tid hon spisade i huset näst intill där han bodde. Hon var medlem i Center Church, och där samlade hon omkring sig en söndagsskolklass af unga svenska kvinnor och undervisade dem i de Heliga Skrifterna*). Från New Britain flyttade hon år 1878, och fick då anställning som lärarinna vid Morganskolan i Clinton. Hon ingick sedermera äktenskap med en pastor vid namn N. S. Moore och är nu bosatt i Newfane, Vt. Då hundra-

Hanna Finblad (se sid. 19)

årsdagen af Burritts födelse firades i New Britain den 10 maj 1910 var hon på besök i staden, och hon säger själf, att då hon fick se Burritts fina hem vara så förstördt, hennes hjärta blödde vid tanken på hvad det fordom var**).

Mrs. Moore har till svenska språket öfversatt den i Amerika så välkända boken "Ben Hur." Dessutom är hon författarinna till en högeligen intressant traktat, som heter "Early Recollections of Mormonism in Sweden".

Matilda Charlotta Anderson (se sid. 19)

*) Se sidan 45.

**) Mr Burritt hade ej något eget hus i New Britain, men han bodde hos sin syster Mrs. Strickland och hennes döttrar. Det är beläget bakom Curtins Block, bebos af polackar och är ytterst förfallet. Det är tvifvelsutän detta hus Mrs. Moore menar.

Tilda Adamson (se sid. 20)

spång, Östergötland. Under den tid hon var här sjöng hon i amerikanska Episkopalkyrkan. År 1888 ingick hon äktenskap med en man vid namn Karl Lundin och är nu bosatt i Brooklyn, N. Y. De hafva två barn: Adolph och Daisy.

Hanna Finblad, eller Hanna Rahm, som hon ock kallades, var syster till den sistnämnda. Hon är nu bosatt i staden Morristown, N. J., och heter Mrs. C. Beach. Hur länge hon vistades här kan ej med bestämdhet sägas.

Matilda Charlotta Anderson kom med sina föräldrar från Fin-spång till Amerika 1871. År 1874 kom hon

och till sin examensdag hade hon författat ett poem på engelska språket, hvori hon tolkar skillsmässan från skolan och kamraterna på ett verkligen varmt och innerligt sätt. Hon har varit och är i denna dag lifligt intresserad i nykterhetsarbetet, hvori hon under många år intagit en ledande ställning. Heder åt henne! Hon har icke lefvat förgäfvat. Hon har gjort hvad hon har kunnat.

Klara Finblad kom till New Britain 1874, och hon var från Fin-

John Forsman (se sid. 20)

till New Britain. Hon förenades med Ernest F. Wänn i äktenskap den 10 nov. 1881*). Den 24 nov. 1907 fick hon dock göra den sorgliga erfarenheten att se sin man, vid hvilken hon med hela sin själ var lifligt fäst, borttryckas af döden efter ett mer än tjugofemårigt lyckligt familjelif. För sitt stilla lif och för sin redbara vandel är fru Wänn älskad och värderad af alla som känna henne. Hon har tvänne fullvuxna dött-

John Berg (se sid. 21)

Emma Forsman (se sid. 21)

rar, den ena gift i New Haven med en man vid namn Ernest Woods, och den andra, Gertrude, är hemma hos sin moder på Andrew street.

Tilda Adamson var en annan svensk flicka, som kom till New Britain 1874. Hennes fader och broder voro ock i staden en tid.

John Forsman, en välkänd svensk, kom till New Britain 1875. Han föddes i Normarken, Värmland, den 26 april 1846 och var smed till yrket. Med Maria Matilda Johnson, en syster till fru

*) Se sidan 39.

August Johnson (se sid. 22)

öppenhjärtlig man, hjälpsam, redlig och plikttrogen. Han afsomnade lungt och stilla efter en längre tids lidande den 3 aug. 1908. Änkan öfverlefvor honom.

John Berg är en annan, hvilkens minne skall länge lefva i åminnelse bland den svenska allmänheten i New Britain. Han föddes den 1 okt. 1853 och kom till staden i april 1875. En flicka vid namn Emma Forsman, syster till ofvannämde John Forsman, kom till New Britain i sept. 1876, och med henne ingick Berg äktenskap den 6 april 1878. Bröllopet stod i ett hus på Elm street. Berg hade varit korporal i Sveri-

Hellberg på Lincoln street, förenades han i ett lyckligt äktenskap, som räckte till den 15 mars 1896, då maken dog och efterlämnade tvänne döttrar, den ena, Agnes, gift med Fred Walker, och den andra, Eleonora, förenad i äktenskap med John Fitzgibbon. Eleonora dog 1897, eller ett år efter modern. Den 8 maj 1898 gifte Forsman sig för andra gången med Lovisa Danielson, änka efter en viss Mr. Barry i Springfield, Mass. Han var en tålmodig och

Anna Charlotta Lindberg (se sid. 22)

ge, och han måste hafva kämnt att vapenrocken passade väl, ty då han kom hit förenade han sig med "The National Guard". Han var en varm nykterhetsvän, en duglig och pålitlig arbetare och talte engelska med stor ledighet. Han dog den 19 jan. 1885.

Makarna Bergs äktenskap välsignades med fyra barn: dottern Hulda, gift med O. A. Anderson, Helen, numera Mrs. Occupin, Lillian, en välkänd skollärarinna i staden, samt sonen Arthur. De

bägge sistnämde bo hemma hos sin moder på Highland street. Godt är att vara barn utaf ädla fäder. Fru Berg

är lycklig. Hennes minnes fackla kastar ett behagligt skimmer öfver hänsvunna dagar. Hon bor midt ibland barn och barnbarn, som älska och ära henne.

August Johnson, född på Öland, kom till New Britain 1875. År 1876 gifte han sig med en flicka vid namn Anna Charlotta Lindberg från Salby i Skaraborgs län, som kom till staden 1873. Bröllopet stod i makarna Quists hem på Kensingtongatan år 1876, och Henry L. Griffen, pas-

Sofia Viss (se sid. 23)

Lina Blomberg (se sid. 24)

Anna Blomberg (se sid. 24)

ung svenska, som anlände till Boston den 1 juni 1875 med Cunard-linjens ångare "City of Glasgow". Genom den Berglundska tjänsteskaffningsbyråns förmedling fick hon anställning i New Britain. Hon var ung och glad, ägde en fast karakter och ett fördelaktigt yttre. Den 18 dec. 1881 ingick hon äktenskap med den bland svenskarna i södra delen af Ny-England så välbekante tidningskorrespondenten Erik Alfred

tor i South Church, förrättade vigseln. Detta var det första egentliga svenska bröllop, som hållits i New Britain*). År 1891, i september, blef fru Johnson änka och hade då tre barn: dottern Alma, numera gift med en man vid namn Bengtson, samt sönerna John William och Gustaf Walter. Hon bor ännu i staden, tillsammans med sina söner och är en välbekant och aktad medlem af den svenska stamtruppen.

Sofia Viss var en

Josefina Vik (se sid. 25)

*) Baron Barfot och hans maka ingingo äktenskap tidigare än Johnsons, men de firade icke något bröllop.

Lindgren. Familjen är sedan 1896 bosatt i New Haven, Conn*).

Ida Olson, en stockholmsflicka, kom till New Britain 1875. Hon gifte sig sedermera i juli 1881 med Karl August Österman, som anlände till staden år 1877 från Linköping. Makarna hade 6 barn, af hvilka fem, alla gossar, äro döda, och en flicka vid namn Mabel May, är gift i Bridgeport och heter Mrs. Hough. Österman är död sedan flera år tillbaka, men hans maka

John F. Lang (se sid. 25)

Christina Charlotta Karlbom (se sid. 25)

bor ännu i staden.

Lina Blomberg. Lina Blomberg kom till New Britain år 1875. Hon flyttade sedermera till någon plats i Colorado, där hon aflidit.

Anna Blomberg, syster till den sistnämnda, kom äfven hon till New Britain 1875. Liksom systern reste hon till Colorado, och hon är nu gift med en man vid namn Peterson.

Nils Anderson, fader till Matilda Charlotta Anderson, numera fru Wänn, och som kommit till Amerika 1871,

*) Se sidan 41.

bosatte sig med sin hustru i New Britain år 1875. De flyttade dock efter något års förlopp till Staten Tennessee, och därifrån till en plats i Illinois, som heter Trowbridge, hvarest Anderson dog i februari 1909. Hustrun bor på samma plats ännu.

Josefina Vik var en göteborgsflicka, som kom till New Britain 1875. Året efter gifte hon sig med en dansk vid namn Peter Fynbo. Hon dog i Bridgeport 1909.

John F. Lang. Såsom varande i besittning af god sångförmåga och andra förträffliga egenskaper intog snart denne man en ledande ställning bland svenskarna. Han var stockholmare och kom till New Britain år 1875. Tvänne år efteråt gifte han sig med Kristina Charlotta Karlbom, dotter till Andrew Karlbom, som år 1876 inflyttat till New Britain. Han var föreningen Vegas organisator och förste ordförande. Äfven intresserade han sig mycket för bildandet af en svensk luthersk församling på platsen. Han flyttade sedermera till Staten Georgia i Södern, och lär nu vara bosatt i Greensboro, N. C.

August Stenman. I Augusti 1875 kom fabrikör Stenman till New Britain och fick anställning hos firman Landers, Frary & Clark. Sedan dess besökte han åtskilliga platser i Connecticut och Massachusetts, och reste slutligen till Philadelphia, där han fick arbete vid den då pågående världsutställningen. År 1876 besökte han åter New Britain, men reste sedermera hem till Sverige efter att hafva varit borta i fyra år. Först fick han anställning som verkmästare vid Tunafors nyanlagda bordknifsfabrik 1877. År 1881 köpte han en fabrik och började tillverka fönsterbeslag, gångjärn och riglar. Hälften af de produkter han nu tillverkar försäljes utomlands.

Andrew Karlbom ankom till New Britain år 1876, i sällskap med sin hustru och döttrarna Kristina Charlotta *), Anna Sofia **) och Johanna Matilda ***). Karlboms voro från Finspång, och deras hem var, i likhet med Quists, Forsmans och Nils Andersons, en tillflyktsort för den svenska ungdomen på den tiden, och inflyttandet däraf var tvifvelsutän till stor hjälp för dem mot mångfaldiga frestelser och en trånande hemlängtan. Bägge äro nu döda.

*) Gift med John F. Lang, se ofvan.

**) Gift med Joseph Fridell, se sid. 34.

***) Gift med Henry Lindberg, se sid. 27.

Elin Eliason kom i sällskap med Sofia Viss *) till Amerika, men då den sistnämnda fick plats i New Britain, så fick Elin stanna i Springfield. Hon ankom dock till New Britain 1876, sedan hon vistats i Springfield ett år. Efter något år flyttade hon till Worcester, Mass., och blef där gift med en skräddarmästare.

Alida Olson. Denna flicka var från Göteborg och kom till New Britain år 1876. Hon blef sedermera gift med en amerikan vid

Elin Eliason

namn Henry Olmstead och är nu bosatt i Essex, Conn.

Magnus Anderson, en skicklig fiolspelarare från Jönköpings län, kom till staden 1876. Efter åtskilliga års vistelse i Western och på olika ställen i Östern återkom han till New Britain, och dog härstädes den 16 okt. 1909, något öfver 74 år gammal. Hans maka bor ännu i staden, men är vid framskriden ålder.

Emeli Liljequist kom från Finspång till New Britain år 1876. Hon flyttade sedermera

Alida Olson

*) Se sidan 23

Magnus Anderson (se sid. 24)

grafdes i New Britain. Tre barn, nämligen Jenny, Signe och Howard, öfverleva henne och äro bosatta i New Britain.

Henry Lindberg kom äfven till New Britain samma år, nämligen 1876. Han var från Småland. Den 11 okt. 1879 gifte han sig med Johanna Matilda Karlbon **), hvilket äktenskap välsignades med fyra barn, nämligen sönerna Edward, Arthur, Bernhard och Harald. Med undantag af Arthur äro de alla i New Britain. Både

till Collinsville, Conn., hvarest hon dog.

Nils Niklas Lind, numera boende i Hartford, Conn., anlände till staden 1876.

John Larson, en man från Finspångstrakten, kom äfven han till New Britain 1876. Han lär nu vara bosatt i Portland.

Klara Olson, syster till Emelia Charlotta Olson *), kom såsom många andra till New Britain 1876. Hon blef sedermera gift med en man vid namn August Johnson. Den 27 juni 1898 afled hon i Collinsville, Conn., och be-

Klara Olson

*) Se sidan 33.

**) Se sidan 25.

Lindberg och hans hustru äro döda.

Matilda Anderson. Äfven hon kom från det historiska Fin-spång och anlände till New Britain år 1876. Hon heter numera Mrs. C. J. Nelson och är bo-satt i Detroit, Mich.

Johan August Stenström kom till New Britain 1876. Den 21 april 1877 ingick han äktenskap med Amalia Benedina Anderson, och vigseln förrättades af pastor Henry L. Griffen. Stenström var broder till August Andersons hustru *). Han

Henry Lindberg (se sid. 27)

Johanna Matilda Karlbom (se sid. 27)

hade en dotter som het-te Jennie Elvira. Hans hustru dog den 16 aug. 1893 i New Britain, och själf reste han till Sverige i maj 1906, och dog därstädes den 2 januari 1910.

Olof Suneson. Denne landsman var snickare till yrket, och så långt man vet kom han till New Britain under året 1877. Det namn hans hustru bar som flicka var Johanna Ol-son. Då makarna Suneson kommo till staden hade de en son vid namn Nils Emanuel, som var född på Blackwell's Island i New

*) Se sidan 35.

Johan August Stenström
(se sid. 28)

så snart efter sin första hustrus frånfälle förenat sig med en annan, såvida icke den omständigheten, att han hade så små barn, tvingade honom därtill. Suneson dog den 28 nov. 1880.

Såsom redan blifvit nämt hade Suneson en gosse i sitt första gifte, som hette Nils Emanuel. Vid föräldrarnas frånfälle tillsatte myndigheterna i staden John F. Lang, som förmyndare för gossen. En viss dansk vid namn Rudolph W. Christesen upptog honom sedermera som sitt eget barn. Denne Christesen var son till en förnögen köpenhamnare, en guldsmed, som hade en stor affär i den danska hufvudstaden, samt en filial i Sidney, Australien. Han hade anställning som ritare och modellör hos firmen Russell & Erwin i New Britain, och emedan han var stor språkkännare

York. Efter att hafva födt tvillinggossar dog Sunesons hustru den 13 april 1878, och är hon således den andra af svensk härkomst, som slutat sina dagar i New Britain. Tvillingarna, hvilkas namn voro Bernhard och Albert, dogo en liten tid efter modern. Som det synes af gamla handlingar i stadens arkiv, så in gick Suneson redan två veckor efter sin första hustrus död äktenskap för andra gången med en viss Maria Karlson, men att någon felaktighet i uppgifter här måste föreligga är ju tydligt, ty det är ju knappast troligt att han

Olof Suneson

och vida berest fick han åtfölja Mr. Russell på hans resor i de europiska länderna. Han var äfven en skicklig pianist.

Kort tid efter sedan gossen kommit i den Christesenska familjens vård

Nils Emanuel Suneson, numera Ruby Christesen

kom hans farfader, en gammal ståtlig sjöbusse, som sett mycket af världen, till New Britain på besök. Det var nog hans mening att taga sonsonen med till Sverige, men då han såg huru bra han hade det lät han honom vara, och så fick han stanna i fosterföräldrarnas vård. Omkring år 1883 anlände en broder till Christesen från Köpenhamn och lyckades övertala honom att återvända till fosterjorden. Han flyttade då med sin amerikanska hustru och sin svenska gosse till Köpenhamn. En dag voro de ute på en åktur, hvarvid hästen skenade och fru Christesen slungades ur åkdonet mot en lyktstolpe med den påföljd att hon afled. Rudolph Christesen återvände därefter till New Britain och gifte sig för andra gången, men fostersonen Nils Emanuel lämnade han kvar i Köpenhamn i sin faders vård. Hos honom fick han en fulländad uppfostran. Han är nu stor och fullväxt, samt innehar en god anställning i staden Dusseldorf i Tyskland och är gift med en tyska. Han heter numera Ruby Christesen *).

*) Efter föräldrarnas död insatte John F. Lang en liten summa penningar (troligen arf) i gossens namn på New Britain Savings Bank. Emedan denne nu fått sin uppfostran utomlands och Lang sedan många år vistats i Södern, så har ingen efterfrågan med afseende på dessa penningar gjorts, hvadan de fått stå på tillväxt hela tiden. Under sommaren 1910, då bankdirektionen efterlyste ägaren, började en af svenskarna intressera sig för saken, och sedan vissa dokumenter blifvit granskade, vittnen aflagt ed och en vidlyftig korrespondens blifvit afslutad, öfversändes till Ruby Christesen (d. f. d. Nils Emanuel Suneson), den 13 jan. 1911, en summa på \$687.61, och som belöpte sig till två tusen två hundra åttiofyra mark i tyska mynt.

Gottfrid Larson var en svensk ingenjör, född i Filipstad, Värmland, år 1854 och som kom till New Britain 1877. Han var i besittning af god skolunderbyggnad, både praktisk och teoretisk, och var af svenska staten hitsänd att studera tillverkningen af finsmide. Då familjen Forsman bodde på Prospect street spisade han där och arbetade hos Humason & Beckley. Varande en sann nykterhetsvän, ädelmodig och storsint, egenskaper som tala om verklig och sann bildning, blef han snart ett godt föredöme för de svenska landsmännen i New Britain. Han förenade sig med den amerikanska nykterhetsföreningen "Phoenix Lodge, Temple of Honor", och nästan alla svenskar i staden följde hans exempel *). Det svenska nykterhetspartiet i New Britain var den tiden tillräckligt starkt att förhindra öppnandet af en svensk krog vid södra ändan på Main street. Huru väl hade det icke varit om svenskarna hade följt

Gottfrid Larson

Larsons exempel och fortsatt i samma anda ända upp till vår tid!

På hösten den 18 okt. 1878 slutade dock den hederlige svensken sitt nyttiga och verksamma lif bland innevärnarne i den vackra Ny-Englandsstaden. Han var den tredje i ordningen bland svenskarna, som skattat åt förgängelsen **). Tvänne bröder i Sverige, den ene dispo-

*) Se sidan 67.

**) I ett privatbref till författaren framställer korrespondenten Alfred Lindgren följande vädjan till nykterhetsvännerna: "Du svenske nykterhetsvän! Om det någon gång kommer på tal att föreviga fädrens minnen i New Britain, hjälp då till att resa en bautasten på Gottfrid Larson graf med följande inskription: 'Här hvilar Ineniören Gottfrid Larson. Född i Värmland. . . . Död i New Britain. . . . Han var den förste svenske banerföraren på nykterhetens område. Många följde i hans spår. Frid öfver hans minne! Meningsfränder reste stenen'".

Committee appointed to draw up resolutions on the death of Bro. Gottfrid Larsson deceased presented the following

At a regular meeting held by Phoenix Temple of Honor Thursday Evg, Oct 24 the following resolutions were adopted.

Whereas it having pleased God in his infinite wisdom to remove from our midst and from the Temple here below to the Temple above "our worthy and esteemed Bro. Gottfrid Larsson therefore

Resolved

That while we feel the heavy hand of affliction in its sundering of ^{home} ~~his~~ and while we feel that that our Temple has lost a valued and beloved member and the community a respectful and quiet citizen still we bow in humble submission to the rod of that has smitten us.

Resolved

That we tender to the bereaved Brothers and relatives our sincere and heartfelt sympathy in their great affliction trusting that while they mourn the loss of a Brother they may gain consolation in looking to him who has promised to do all things well to those who ask him and put their trust in him.

Resolved

That a copy of these resolutions be sent to the Brothers of our deceased Brother and inserted in the newspapers published in this City and the seal of the Temple to be attached.

Resolved

That in token of our sorrow the Altar and Charter of our Temple be draped in mourning for thirty days and these resolutions be entered upon the minutes of the Temple.

Committee (Wm J. Rawlings)
(J. B. Dutton)
(Geo. Scallet)

nent vid Degerfors och den andre lärare vid Göteborgs Elementarläroverk, sörjde honom djupt tillika med svenskarna i New Britain och en stor mängd amerikaner, som lärt att älska och värdera denne Nordens hugstore son. Ännu i dag tala de äldre med vördnad och djup rörelse om honom, hvilket visar att inflytandet af en ädel karakter ej så hastigt dör.

Så länge svenskar finne
Sin väg till denna strand
Skall Gottfrid Larsons minne
Ej dö uti vårt land.
Hans sköna lifs exempel
Är som en fyr i hamn.
I dag i minnets tempel
Vi rista in hans namn.

Joseph Landgren.

Landgrens namn är väl känt både bland amerikaner och svenskar i New Britain. Han föddes den 19 mars 1849 i Busseryd, Småland, och kom till staden 1877. Med Emelia Charlotta Olson, en syster till Klara Olson *), från Stenstorp i Finspång, och som vistats i New Britain sedan 1875, ingick han äktenskap. Dessa lyckliga makar hafva uppfostrat en stor och aktningvärd familj, och deras trefliga hem på Maple street bär tydliga spår af frid och huslig lycka.

Joseph Landgren

Namnen på deras barn äro som följer: Fanny, Albert, Anna, Charles, Juddie, Bertha, Theodore, Elvira och Esther. Landgren öppnade, tillsammans med Lund, den första svenska butik i New Britain **).

*) Se sidan 27.

**) Se sidan 77.

Anna L. Johnson, född den 4 mars 1854, kom till New Britain 1877. Hon var syster till Kristina N. Johnson *). Den 7 sept. 1880 dog hon och begrafdes härstädes, varande den fjärde bland svenskarna, som dött i New Britain **).

Charles Bengtson kom till New Britain 1877. År 1881 ingick han äktenskap med Emma Rydin och är nu bosatt i New Haven.

Emma Rydin, den ofvannämde Charles Bengtsons hustru, anlände till staden år

Emelia Charlotta Olson (se sid. 33)

1877, eller samma år som den man, som sedan blef hennes make.

Joseph Fridell. Joseph Fridell ankom till New Britain 1877. Då han år 1880 ingick äktenskap med Anna Sophia Karlbon ***), så blef han därigenom besläktad med John F. Lang och Henry Lindberg. Makarna Fridell bo ännu i staden, omgifna af sina fullväxta barn, Beda Charlotta, Ernest Emil och Sadie Elvina.

Anna Johnson

*) Se sidan 41.

***) Om man intelämnar Set Quist, som var född i Amerika, så är Anna Johnson den tredje i ordningen som dött af dem som inflyttat från Sverige.

***) Se sidan 25.

Charles Bengtson (se sid. 34)

ter, en varm och ifrig nykterhetsvän *).

August Anderson, bosatt på East Main street, kom till New Britain 1877. Han gifte sig med Karolina Stenström, som kommit från Västergötland till New Britain ett år före honom, eller 1876. Den 25 februari 1910 afsonnade hon, efterlemnande tvänne barn: Alice och Alden. Anderson är en hederskarl, känd för sitt stilla lif och sin goda vandel.

Laurentius Erik Norlander föddes den

*) Se sidan 67.

John A. Berggren, som för närvarande bor i Springfield, Mass., kom till New Britain år 1877, på hösten. Den tiden var New Britain en stad på cirka femton tusen innevånare, och hela sträckan utåt West Main street var nästan hvad man skulle kunna kalla en kohage. Endast här och där kunde någon människoboningskonjas. Berggren föddes i Högsäter, Elfsborgs län den 3 dec. 1852. Han var en kraftig och helgjuten karak-

Emma Rydin (se sid. 34)

11 sept. 1850 i Hugersta, Klosters socken, Södermanland, och kom till New Britain 1878. År 1880 gifte han sig med Mina Hanson. Han var en god sångare, och en tid sjöng han i den amerikanska Episkopalkyrkan. Det var ock genom hans förmedling den svenska Elimförsamlingen kom till stånd*). Den 2 jan. 1890 afsömnade han, efterlämnande hustru samt fyra barn: Annie, Rose, Arthur och Lawrence. Fru Norlander gifte sig sedan med Arvid

Joseph Fridell (se sid. 34)

Anna Sophia Karlbom (se sid. 34)

*) Se sidan 54.

**) Se sidan 20.

Larson och är ännu bosatt i New Britain. Norlander var en gudfruktig, stilla och varmhjärtad man, och han ägde allas förtroende.

Emma Bengtson, gift med en man vid namn Joseph Danielson, kom till New Britain 1878. Hon är nu i Sverige och är änka.

Hulda Forsman, syster till John Forsman och fru Emma Berg**), anlände till staden 1878. Hon bor nu i New London och är gift med en vid namn Nelson.

Lina Johnson var syster till John Forsmans första hustru *).

John A. Berggren (se sid. 35)

Kom till New Britain 1878.

Karl August Molander, en östgöte, kom till New Britain 1878. År 1882 gifte han sig

August Anderson (se sid. 35)

Karolína Stenström (se sid 35)

med en flicka från Västergötland vid namn Josefina Johnson, och som kommit till staden samma år som han. Den 22 jan. 1899 afsömnade han och efterlämnade hustru samt fyra barn: Simeon, Nelly, Esther och Ruth. Fru Molander bor, tillsammans med sina barn, i huset No. 289 Maple street.

John Johnson, förman för en afdelning i Corbins låsfabrik, kom till New Britain midsommardagen 1878. Han bor ännu i staden.

*) Se sidan 20.

Gustaf Hagström från Lyrestad i Västergötland anlände hit 1878. Han ingick äktenskap med en flicka från Skåne vid namn Anna Hanson år 1880. De äro bosatta på Pleasant street här i staden och hafva två fullväxta barn, en flicka, som heter Edith, och en son, hvilkens namn är Algot.

Charles J. Hagström, broder till den sistnämde, föddes den 11 jan. 1851. År 1879 kom han till New Britain, och han har under en tid af 31 år varit anställd

Laurentius E. Norlander (se sid. 35)

hos firman P. & F. Corbin. Han är nu förman därstädes, en befattning, som han fyllt med heder i många år. Den 7 nov. 1880 gifte han sig med Emily Matilda Karlson, men efter ett nittonårigt äktenskap dog hans hustru och lämnade honom ensam med sju barn, nämligen Selma, Theodore, Albert, Oscar, Agnes, Ruth och Victor. Hans äldsta dotter Selma har troget stått vid sin faders sida sedan moderns död och varit sina bröders och systrars älskliga och trogna vårdarin-

Karl Aug. Molander (se sid. 37)

na. No. 13 Hart street är den Hagströmska familjens hem.

Gustaf Hofverberg var en exemplarisk ung man, som kom till New Britain år 1879. Han ingick som medlem i den amerikanska godtemplarlogen, emedan han ansåg att för att kunna lära sig engelska språket, så var det nödvändigt att så mycket som möjligt umgås med det engelsktalande folket. Han hade god teknisk skolunderbyggnad, och på grund af stark viljekraft och arbetsförmåga steg han ständigt i graderna.

Gustaf Hagström (se sid 38.)

Charles J. Hagström (se sid. 38)

Efter att hafva besökt åtskilliga platser i Connecticut flyttade han till Bridgeport, hvarest han nu är superintendent på en stor fabrik. Han har en stor vänkrets, och ehuru han mycket umgås med amerikanska folket så har han dock icke glömt sina svenska landsmän.

Ernest F. Wänn var en af de svenskar i New Britain, som tagit liflig och verksam del i samhällets utveckling. Han var stockholmare och föddes den 3 dec. 1855. Till New Bri-

tain anlände han 1879. År 1881 förenades han i äktenskap med Matilda Charlotta Anderson*). Till sin natur var han glad och liflig, han hade god sångröst och gjorde mer än någon annan för odlandet af svensk manskörsång i staden**). Han innehade flera politiska sysslor, och i allt hvad han gjorde befanns han vara pliktrogen och samvetsgrann. Med varm och odelad kärlek älskade han sitt folk, sitt fridfulla hem och sin familj. I det allmänna sjukhusets af-

Anna Hanson (se sid. 38)

Gustaf Hoverberg (se sid. 39)

färer och utveckling var han storligen intresserad, och för denna nyttiga och välsignade institutions bästa sparade han hvarken tid eller krafter. Han afsomnade den 24 nov. 1907. Må hans minne länge lefva och må hans efterkommande skörda frukterna af hans lifsgärning!

Charles Forsman, broder till John Forsman, fru Berg och Hulda Forsman***) kom till staden 1879. Han är nu landtbrukare i Palmer, Mass.

Alfred Forsman, broder till de sistnämnda, an-

*) Se sidan 19.

***) Se sid. 95, 96, 97.

***) Se sidan 20.

lände till New Britain 1879. Han reste sedan till Colorado, men är för närvarande boende i Utah.

Peter Larson kom också till New Britain 1879. Om honom säges det att han var en bra karl, och det är samnerligen mycket sagt i få ord.

Oscar Törnquist, till yrket filhuggare, kom från Stockholm 1879. Han gifte sig sedermera med en Hartfordsflicka och reste till någon plats i New Jersey.

Ludvig Karlson, broder till en amman, som hette Charles (i New Britain den tiden, men nu i Kalifornien) kom till New Britain 1879. Det säges att den för svenskarnas väl så lifligt intresserade apotekare Dickenson var honom till mötes i Castle Garden, då han kom från Sverige.

Ernest F. Wänn (se sid. 39)

Charles Rahm är en annan svensk, som kom till New Britain 1879. Han dog för några år sedan.

Kristina N. Johnson, syster till Anna L. Johnson*), kom till New Britain 1879. Sedermera ingick hon äktenskap med C. F. Johnson. De voro de första svenskar som byggde sig hus i New Britain. Tre söner hafva blifvit födda åt dem, nämligen Fred, Arnold och Mortimer. De bo i ett hus på West Main street.

Erik Alfred Lindgren. Denne energiske landsman

Oscar Törnquist

*) Se sidan 34.

synes alltid hafva burit den svenska New Britainkoloniens väl på sitt hjärta. Han föddes i staden Eskilstuna i Sverige och kom hit år 1879. Emedan han var en god sångare och musikanter, och därjämte skicklig att sköta pennan, intog han snart ett framstående rum bland svenskarna. Hans musikaliska bildning hade han ju naturligt fört med sig från hemlandet. Ehuru han kunde spela

Kristina N. Johnson (se sid. 41)

olika slags vindinstrumenter var han särskildt hemmastadd i att använda flöjt. Redan 1881 var han medlem af en operaorkester, som stod under ledning af den skicklige fiolisten senator

Charles Miller. I många musikföreningar har han varit medlem, och emedan han gaf lektioner hafva flera af stadens förnämsta musikanter honom att tacka för sin rätt lagda musikaliska grundval. Som redan blifvit nämnt ingick han äktenskap med Sofia Viss den 18 dec. 1881. I början af år 1896 flyttade familjen till New Haven. De hafva tre barn, alla födda i New Britain. Sonen David har anställning som bokhållare i sin farbroders järnhandel i Eskilstuna, Sverige, dottern

Erik Alfred Lindgren

May är stenografist på New Haven-Hartfordbanans kontor och yngsta dottern Klara är högskoleelev i New Haven. Lindgren är begåfvad som skribent och talare, och han är högeligen intresserad i svenska folkets väl.

Charles Eckland från Nässjö i Småland kom till New Britain 1879 och är ännu bosatt i staden. Han gifte sig första gången med Matilda Suneson, en syster till Olof Suneson *), men hon dog redan 1884. Eckland gifte sig för andra gången med Ida Swanson år 1891. Barn af andra giftet äro Morris, Florence och Karl.

Adolf Bonander, född 1856 i Bohus län, kom till New Britain 1879. Hans första hustru var Vilhelmina Göranson, och efter hennes död gifte han sig med Olga West-

Adolf Bonander

feldt, som nu öfverlever honom. I första giftet föddes tvänne barn, nämligen sonen Ejnar, som nu är sin faders efterträdare i den af honom år 1888 grundlagda speceriaffären, förlagd på hörnet af Church och Stanleygatorna, och som utvecklats så att den är en af de bästa i staden, samt dottern Rut, gift med L. N. Libby i Brooklyn, N. Y. Hans andra äktenskap var barnlöst. Bonander var en god sångare. Som affärsman intog han ett framstående rum i New Britain. Han var bottnärlig, rättfram och heder-

lig, och hvad han än gjorde så ville han göra det riktigt. Hela hans väsen ingaf förtroende. Det är icke för mycket att säga att svenskarna älskade Bonander. Han var öm mot de svaga, hjälpsam mot de fattiga, ordhällig i sina förbindelser och fast i sin vänskap. Han dog den 18 maj 1909, sörjd och saknad af alla som kände honom.**)

O. P. Nelson, en begåfvad svensk som den 29 dec. 1908 slutade sina dagar i Naugatuck, Conn., kom till staden 1879. Äfven han hade god skolunderbyggnad, och därjämte var han utrustad med ett godt minne. I hans efter-

*) Se sidan 28.

***) Se sidan 78.

lämnade dagbok, som betäcker en tidrymd af omkring 36 år, finnas många intressanta upplysningar från gångna tider. Hans efterlevande bo i staden Naugatuck, Conn.

P. E. Nyberg kom till New Britain 1879. I ett rum i P. A. Lunds butik öppnade han köttaffär *). Han flyttade sedermera till Bridgeport och blef diversehandlande, men är nu sedan flera år tillbaka affärsman i Örebro.

* * *

Ja, dessa voro våra svenska förfäder i New Britain. Vänd ännu en gång om bladen och betrakta deras anletsdrag och ägna dem en stunds uppmärksamhet. Bär icke deras uppsyn vittne om intelligens, mod och beslutsamhet? De äro nyktra, idoga

och redbara: lättjans bröd äta de icke. De äro unga, men flickorna äro inga fåfänga modedockor, ej heller äro ynglingarna feiga veklingar: det beslutsamma allvaret tronar på deras pannor. De äro fattiga på jordiskt guld, men de äro rika på viljekraft och arbetsförmåga. Pröfningarna kunna väl härda dem, men alls icke taga från dem det mod och den förtröstan, som de äga. De af dem som lefva äro lyckliga i minnen från det förflutna och i hoppet om det tillkommande. Dessa och inga andra äro **grundläggarna** till svenskarnas mäktiga anseende i New Britain.**)

*) Se sidan 77.

**) Andra namn nämnas såsom t. ex. Oskar Prodig, John Brundin, en gjutare vid namn Svenson, Kronquist, Emma Vass, en svensk jude vid namn Malkom, m. fl., men att kunna erhålla några säkra upplysningar om dem synes för närvarande icke vara möjligt.

Tredje Kapitlet.

Ett Stycke Kyrkohistoria.

Redan tidigt gjordes åtskilliga försök att samla svenskarna omkring Guds ord, i afsikt att åt dem meddela andlig undervisning och tillfredsställa de kraf efter gemenskap med den Allsmäktige, som finnas i hjärtat på Nordens barn äfven då de befinna sig i främmande land. Den förut omnämnda Botilda Pierson *) samlade några svenska flickor till den amerikanska Center-kyrkan, och förenade dem där till en söndagsskolklass åren 1876-77 **). Huru länge denna klass existerade vet man icke; kanske upphörde den då lärarinnan flyttade från New Britain 1878, eller möjligen tidigare. Samtidigt med denna lilla verksamhet, eller kanske så tidigt som 1874-75, predikade en svensk luthersk präst vid namn Linell från Pawtucket, R. I., härstädes, och äfven en student, som hette Monten, och mötena höllos då hos Quists och Karlboms, och äfvenså i fru Wänns föräldrahem. Dessa predikobesök voro naturligtvis högst oregelbundna, och någon sammanslutning till församling kunde ju icke då komma i fråga.

John B. Smith, den forne ägaren till den byggnad, som för närvarande utgör en del af det allmänna sjukhuset i New Britain, intresserade sig mycket för svenskarnas andliga fostran. Han var mycket gästvänlig mot dem och inbjöd dem till sammankomster i hans hus. Tillsammans med den grånade och ärevördige professor D. N. Camp sökte han meddela andlig uppbyggelse åt dem genom sång, bibelläsning och samtal. Smith förlorade lifvet genom en olyckshändelse för några år sedan, men professor Camp lefver ännu och är, trots sin höga ålder, i besittning af obrutna själs- och kroppskrafter. Han är stark som en järnek, god såsom guld och fridfull som en sommarafton. Han är New Britains patriark—han är en lefvande historia.

Sammankomsterna i Smiths hus höllos troligen i slutet af 1870:talet, ty i början af 1880:talet finna vi denna verk-

*) Se sidan 17.

***) Fru Landgren och hennes syster Klara samt Karolina Stenström och Matilda Anderson voro medlemmar i Botilda Piersons söndagsskolklass.

samhet vara förflyttad till South Church (Södra Kyrkan), där den förvandlats till en söndagsskolklass och står under ledning af doktorinnan Lyons och fröken Ellen R. Camp, en dotter till den ofvannämde professorn. De svenska ungdomarna gåfvo som present åt fru Lyons en s. k. gökklocka, en sak, som den kära lärarinnan högeligen värderade. Fru Lyons förlorade sitt lif på grund af en olyckshändelse, och fröken Camp är äfven död. Deras verk lefver dock och fortgår. Det goda dör ej så hastigt *).

Evangelisk-Lutherska Mariaförsamlingen var den första religiösa organisation, som kom till stånd bland svenskarna i New Britain. Alla för saken intresserade möttes för öfverläggning den 14 mars 1881 i Center

Professor D. N. Camp (se sid. 45)

Block, men den egentliga sammanslutningen ägde icke rum förr än påföljande dag den 15 mars 1881, kl. half 8 e. m. Pastor J. Mellander från Portland, Conn., ledde förhandlingarna, och en studerande vid namn A. Kinell tjänstgjorde som sekreterare. Efter bibelläsning, sång och bön upplästes föregående mötes protokoll, som ock

*) Äfven må nämnas att en viss metodistpastor vid namn Ägren predikade för svenskarna år 1878. Mötet hölls i den nuvarande Betaniakyrkans undervåning, hvilken då ägdes af de amerikanska metodisterna.

justerades. Den skandinaviska Evangelisk-Lutherska Augustana Synodens af Nord-Amerika Förslag till församlingskonstitution, som under föregående dagens möte blifvit granskad, stycke efter stycke, lästes och underskrefs af följande personer, hvilka, historiskt sedt, utgöra församlingens stamtrupp eller grundläggande medlemmar: John F. Lang och Kristina Charlotta Lang, Josei

Lutherska Mariä församlingens gamla kyrka

Fridell och Anna Sofia Fridell, John A. Berggren och Amalia Matilda Berggren, Fredrik Berggren, John Brink, Justus Lindquist, Anders Hanson, Josef Lindquist, Kris-

tina N. Johnson, Emma Bengtson, Otto Bengtson, John Anderson, John Erikson och Johanna Erikson, Otto Lindberg, Anders Carlson, Maria Carlson, P. E. Nyberg, Charles Reinoldson, Andrew Månson, Anna Månson, Nils Joh. Wörn, John Edward Johnson och August Wörn. Sedan tjänstemän blifvit invalda och åtskilliga andra afärer blifvit undanstökade afslutades mötet, och så var då den första svenska församlingen organiserad i New Britain, något mer än tio år efter den förste svensken slagit ned sina bopålar i samlället *).

Gudstjänsterna höllos till en början delvis i Center Church Chapel och delvis i Burritt Chapel på Cherry st. Förberedelser gjordes dock ganska snart efter församlingsbildandet att bygga en passande och ändamålsenlig kyrka. Beslut och handling synes hafva gått hand i hand och verksamheten utvecklade sig hastigt. Följande data äro af intresse att betrakta i deras sammanställning: församlingen bildades d. 15 mars 1881, d. 18 sept. 1882 tillsattes en kommitte att utse en passande plats för kyrka, vid nyåret 1883 beslutades att bygga kyrka, d. 29 juli samma år lades hörnstenen, på julmorgonen omkring fem månader därefter firades julotta i undervåningen, d. 8 feb. 1885 hölls gudstjänst uppe i kyrkan första gången och söndagen d 15 mars invigdes den högtidligen af konferensens ordförande pastor C. E. Lindberg, fyra år efter församlingens bildande.

Den 16 feb. 1882 beslutade församlingen att kalla studeranden O. A. Landell från Philadelphia att tjäna såsom pastor. Han besvarade kallelsen jakande, och sedan han blifvit ordinerad till präst vid Synodens möte i Altona, Ill., den 18 juni samma år, tillträdde han sitt ämbete såsom lärare i församlingen strax därefter. Under hans tjänstetid gjorde församlingen stora framsteg i olika riktningar. Kyrkan byggdes och blef invigd för gudstjänst, stora summor af penningar insamlades, medlemsantalet tillväxte betydligt, ett bibliotek grundlades, aftonskola för nykomna svenskar påbörjades, och därjämte utfördes ett mångsidigt och vidtomfattande arbete bland landsmännen på andra ställen i staten. Pastor Landells "herdeminnen" från New Britain äro både intressanta och uppbyggliga **). Då han afträdde och flyttade till

*) Se sidan 11.

**) Historik, af Dr. S. G. Öhman i "Tempelklockan" för Maj 1906.

Madrid, Iowa, räknade församlingen icke mindre än 400 medlemmar. Han är nu bosatt i Ogema, Wis.

Till pastor Landells efterträdare utsågs O. Hedin, men då han besvarade kallelsen nekande vände församlingen sig till studeranden O. W. Ferm med begäran att han måtte komma och fylla den lediga pastorsbefattningen i New Britain. Emedan han betjänat församlingen under

Pastor O. A. Landell

sommaren 1886 hade han den fördelen att vara personligen bekant med medlemmarna och de med honom. Han antog kallelsen, som af församlingen blifvit utfärdad den 29 mars 1887, och anlände någon tid därefter till staden.

Pastor Ferm utförde ett mångsidigt arbete bland svenskarna under sin tjänstetid i församlingen. Han var trogen i sitt kall, redbar i sin vandel samt mild och vänsäll

mot alla. Med tacksamhet tänka många af dem på honom, hvilka voro i New Britain under hans verksamhetsdag. Han flyttade från New Britain 1895, och efterträdde då af församlingens nuvarande pastor, Dr. S. G. Öhman. Han är nu bosatt i Knoxville, Ill. *)

O. W. Ferm
1887-1895

Dr. S. G. Öhman föddes den 15 jan. 1862 i Neder Luleå, Norrbottens län, Sverige. Efter att hafva fått en vårdad uppfostran af sina föräldrar, ingenjören Fredrik Öhman och Sofia Lovisa Öhman, född Spolander, inskrefs han som student i Fjellstedtska skolan i Uppsala år 1880, hvarest han kvarstannade till 1883, då han afreste till Amerika. Efter ankomsten till Nya Världen fortsatte han sina studier vid Augustana läroverk i Rock Island, vid hvilken anstalt han tog prästexamen år 1888. Samma

*) Senare har underrättelse ingått att pastor Ferm aflidit den 12 jan. 1911.

år den 24 juni blef han ordinerad på kallelse af Evangelisk-Lutherska Zionsförsamlingen i Rockford, Ill. Efter några års framgångsfullt arbete i förbindelse med denna församling flyttade pastor Ölman till Chicago, på kallelse af Augustana sjukhus. Han fann dock icke denna sysselsättning vara i öfverensstämmelse med hans egentliga

Dr. S. G. Ohman

lifsmål, hvadan han efter en kort tids förlopp inlämnade sin afskedsansökan och antog kallelse att blifva Mariakyrkans i New Britain pastor. Sedan han kom hit har i sanning en märkbar framgång varit skönjbar på alla områden. Medlemsantalet har mer än tredubblats, den nya och fina kyrkan, onekligen en af de vackraste bland svenska kyrkor i Amerika, har blifvit uppförd och invigd för

allmän gudstjänst*) och församlingens inflytande är ofantligt stort, icke allenast bland det svenska folket i New Britain utan bland invånarne i samhället som ett

Evangelisk-Lutherska Mariaförsamlingens nya kyrka
Franklin Square, New Britain

helt. Bland olika verksamhetsgrenar inom församlingen må särskildt nämnas en stor söndagsskola under ledning af en god lärarkår, en väl öfvad kyrkokör med den välbekanta orgelnisten och musikläraren E. R. Kihlmark som

*) För en fullständig och präktig beskrifning på denna kyrka hänvisa vi till en artikel i "Prärieblomman" för 1907, sid. 27 och fortsättning, af Dr. Fromén.

ledare, ungdomsförening, syföreningar, bibelklasser, o.s.v. Allt är i ordning och synes vara i ständig blomstring och tillväxt. Pastor Öhman är ännu ung samt kraftfull och högre; han är en värdig representant af äkta svenskhet

Huset No. 108 Glen Street

i staden, staten och landet. Hans verk skall länge lefva och hädanefter mer än hittills intaga ett stort och betydelsefullt rum i krönikeskrifvares annaler. Hans barndom var frid och oskuld, hans ungdom glädje och förhoppningar, hans mannaålder har varit arbete och framgång och af hjärtat önska vi honom ett långt lif samt riklig välsignelse till både kropp och själ. Måtte hans lampa brinna länge och klart.

Pastor T. Clafford

Elimförsamlingen (Baptistförsamlingen) är, historiskt betraktadt, den andra i ordningen af de svenska församlingarna i staden. Den bildades den 31 dec. 1883 i huset no. 108 Glen street af 18 medlemmar. Dessa voro Charles Anderson, Char-

Pastor Öhman är sedan den 24 sept. 1890 förenad i äktenskap med fröken Hulda C. Lethin från Elgin, Ill. De hafva tre barn i lifvet, nämligen sönerna Rudolf B., Fillmore W. och George E. V. En son vid namn Carl dog vid späd ålder.

Den 22 juni 1908 krederades pastor Öhman till teologie doktor af Muhlenberg College, ett tyskt läroverk i Allentown, Pa.

Elimförsamlingen

är, historiskt betraktadt, den andra i ordningen af de svenska församlingarna i staden. Den bildades den 31 dec. 1883 i huset no. 108 Glen street af 18 medlemmar. Dessa voro Charles Anderson, Char-

lotta Anderson, Frank Asklund, John Anderson, Ellen Bengtson, Maria Berg, Torsten Clafford, Tekla Clafford, Alfred Carlson, Margareta Carlson, Anton Johnson, A. J. Johnson, Gertrude Johnson, Axel Källström, Maria Källström, August Larson, L. E. Norlander och Mina Norlander. Ändamålet med bildandet af denna församling var att i öfverensstämmelse med Bibeln endast, som rättesnöre för lära och lif, predika frälsning genom tron för de svenska landsmännen i New Britain. Pastor O. Lind, som den tiden var föreståndare för Första Svenska Baptistförsamlingen i New York, intresserade sig mycket för fältet, och det var hufvudsakligen genom hans förmedling, som T. Clafford kom till New Britain att verka som missionär*). Denne blef ock efter organisationen församlingens förste pastor. L. E. Norlander valdes till sekreterare**), och Charles Anderson och F. Asklund till diakoner. Pastor Clafford verkade med mycken framgång till i augusti 1886, då han lämnade sin befattning som församlingens lärare, och reste till Sverige, att där fortsätta sina studier. Han är för närvarande pastor i Första Svenska Baptistförsamlingen i Chicago.

Efter pastor Claffords afresa kom F. O. Lönn att tjäna församlingen i evangelium. Han upptog arbetet den 1 sept. 1886, men den 1 aug. 1887, efter blott 11 månaders tjänstgöring, flyttade han till en annan plats. Under hans tid togo 19 personer ut sina betyg och bildade en församling i Meriden, Conn.

Pastor A. F. Borgendahl kom därefter. Hans verksamhetstid varade från den 22 aug. 1887 till den 1 okt. 1888, eller något mer än 12 månader, då han i likhet med sin föregångare lämnade fältet. Församlingen i Bristol organiserades den tiden och flera medlemmar afflyttade dit.

Till pastor Borgendahls efterträdare valdes nu Petrus Eljenholm. Han började att tjäna församlingen den 8 april 1889. Under den tid, som gått mellan den 1 okt. 1888 och den 8 april 1889, hade predikoverksamheten uppehållits af tillfälliga besökande predikanter. Sorgligt nog varade icke samarbetet mellan pastor Eljenholm och församlingen mer än 1 år och 8 månader, ty redan den 1 dec. 1890 flyttade han till Jamestown, N. Y.

*) Den förste baptistpredikant, som predikade i New Britain, hette Klas Österholm. Mötet hölls i amerikanska baptistkyrkan på Långfredagen 1881.

**) Se sidan 36.

Elimförsamlingen var vid denna tid icke fullt sju år gammal. Emedan den icke hade haft egen kyrka hade den varit nödsakad att lefva ett slags nomadlif och flytta från den ena lokalen till den andra. Än hade gudstjänsterna hållits i den amerikanska baptistkyrkan, än i amerikanska adventistkyrkan, än i Herald Hall och än annorstädes. Sådana omständigheter verka alltid hämmande på en församlings utveckling och tillväxt. Dessutom hade hon fått göra icke mindre än **fyra** pastorsombyten under få och korta år. Äfven hade ett stort antal medlemmar utflyttat till Meriden och Bristol, och därstädes bildat nya församlingar. Genom allt detta försvagades verksamheten mycket, då den ännu var knappast börjad.

Pastor John P. Forsell

Under en tid af nio månader var nu församlingen utan ledare, men med pastor John P. Forsells kommande från Chicago började ett nytt och viktigt skede i hennes historia. Hans verksamhet började den 1 sept. 1891. Längre hade församlingen haft i sinnet att skaffa sig ett eget söndagshem, men ända hittills hade utsikterna därför varit små, snart sagt inga. Nu emellertid upptogs frågan på allvar. En plan framlades, hvilken ock antogs, och snart var arbetet i full gång. Penningar kommo in delvis, stora löften gäfvos af flera personer,

*) Se sidan 35.

men sorgligt nog så infriades de icke. Pastor Forsell var outtröttlig i att arbeta både natt och dag för kyrkans uppförande och församlingens bästa. Allt fortgick med stora steg, så att den tredje söndagen i augusti 1893 kunde kyrkan invigas för allmän gudstjänst. Fullt färdig var den

Elmforsamlingens kyrka (Exterior)

om ej så ståtlig till det yttre, likväl är praktisk och användbar, samt till sitt inre ganska prydlig och inbjudande. Dess läge är äfven centralt.

Elmforsamlingens kyrka (Interior)

ju icke, ty vissa delar af densamma stodo oinredda, men den motsvarade behöfven för tillfället. Sedan dess har dock det blifvit utfördt, som ej kunde göras i början, så att kyrkan i dag,

Den 30 nov. 1896 flyttade pastor Forsell till Providence, R. I., efter att hafva varit församlingens ledare omkring 5 år. Han är för närvarande bosatt i Erie, Pa.

Efter pas-

tor Forsells flyttning tjänade F. Asklund församlingen en tid af omkring nio månader, eller från den 30 nov. 1896 till den 1 sept. 1897, då pastor Wilhelm Johanson blef församlingens lärare. Under hans och hans föregångares tid ökades medlemsantalet ganska mycket, och i förbin-

delse därmed äfven förhoppningarna. Den 16 april 1900 afreste han dock till Sverige, hvadan församlingen än en gång stod utan pastor.

Under sommaren samma år utfärdades kallelse till J. E. Klingberg, som då var föreståndare för Tabernakelförsamlingen i Chicago, att komma och upptaga arbetet i församlingen. Han besvarade denna kallelse jakande och ankom till New Britain de första dagarna i okt. 1900. Hans tjänstetid har varit längre än någon af hans föregångares, belöpande sig till fulla 10 år. Han är ock fortfarande församlingens pastor *).

Elimförsamlingen har en förhoppningsfull och växande söndagsskola, som står under ledning af Edward Larson och en väl utrustad lärarkår. Sångföreningen Harmoni, ungdomsföreningen, syföreningen och utländska missionscirkele är lifaktiga och framgångsfulla organisationer inom församlingen. Den har ock en missionsgren, hvarest engelska språket användes, särskildt för gossarna och flickorna vid barnhemmen. Flera af dess medlemmar hafva utgått på missionsfältet. Af de svenska församlingarna i staden är denna den minsta.

Betaniaförsamlingen (Missionsförsamlingen) bildades den 4 april 1884 af sexton medlemmar, nämligen Gustaf Svenson, Malcolm Odin, Oscar Anderson, Anna Larson, Kristina Larson, John P. Johnson, Anna Sofia Peterson, J. F. Wännberg, August Johnson, Nelly Sjölander, Anna Johnson, Hulda Svenson, Alfred Fredrikson, Mina Peterson, Hilma C. Johnson och Hanna Johnson. Organisationen försiggick i ett hus på Arch street och en pastor vid namn C. J. Erixon från Hartford, som vid åtskilliga tillfällen predikat i New Britain, ledde förhandlingarna. Vid detta möte beslutades äfven att hyra Grand Army Hall för offentliga gudstjänster första och fjärde söndagskvällen hvarje månad.

Den 25 april, tre veckor efter församlingens bildande, hölls ett möte, då de första medlemmarna intogos, och då det beslutades att församlingens namn skulle vara: **Svenska Evangeliska Betaniaförsamlingen i New Britain, Conn.**

*) På våren 1907 kallade församlingen O. Schuleen, som då avslutade sina studier vid seminariet i Morgan Park, Ill., att komma och tjäna i ordet och läran, tillsammans med pastor J. E. Klingberg, men redan i slutet på 1908 inlämnade han sin afskedsansökan och afflyttade till Worcester, Mass., i början af 1909.

Den 16 maj samma år antog församlingen ett konstitutionsförslag, som af fem personer blifvit utarbetadt, hvilket var både kortfattade och enkelt. Beslut fattades att församlingen skulle som bekännelseskrift antaga de apostoliska trosartiklarna samt följande paragraf: "Vi erkänna Gamla och Nya Testamentets heliga skrifter såsom

Pastor J. M. Ahnström

den enda regeln för en kristens tro, lära och vandel". Rörande personers inträde i församlingen har regeln alltid varit följande: "Denna församling mottager till medlemmar endast sådana, som tro på Jesus Kristus och vandra sin höga kallelse värdigt".

Den förste predikant, som kallades

var F. M. Johnson från Jamestown, N. Y., men han gaf nekande svar. Därefter kallades J. M. Ahnström från Halmstad, Sverige, och han antog kallelsen och kom till New Britain den 23 feb. 1885. Den 21 juni afskildes han för evangeli verk i South Church, New Britain. Han fortsatte att arbeta med synnerlig framgång tills på hösten år 1888, då han fann sig föranlåten att sluta efter omkring tre och ett halft års tjänstetid. Medlemsantalet vid hans afresa var 120, och därjämte hade åtskilliga förberedelser gjorts för att skaffa ett eget hus, där församlingens gudstjänster kunde hållas.*)

*) Före församlingen bildades höllos möten i hemmen under ledning af troende ynglingar, som inflyttat från Sverige. Se "Minnesskrift" af pastor G. E. Pihl, sid. 8.

Till pastor Ahnströms efterträdare kallades pastor E. G. Hjerpe från Galesburg, Ill., och han kom och höll sin inträdespredikan i New Britain den 11 nov. 1888. Under hans tid utvecklades verksamheten både hastigt och säkert. Åtgärder vidtogos att gå till verket med anskaffandet af ett söndagshem, och däri lyckades församlingen alldeles förträffligt. Den 3 nov. 1885 hade församlingen förhyrt Herald Hall, men sedermera höll den sina möten i den s. k. "All Souls Church" på Court street, och i hyra därför betaltes fem hundra dollars om året. Omsider blef det dock bekant för församlingen att de amerikanska me-

Pastor E. G. Hjerpe

todisterna önskade sälja sin kyrka på hörnet af Walnut och Main-gatorna, men som läget var det allra bästa an-

Bethaniaförsamlingens kyrka

sågo de sig icke kunna afyttra den för mindre än sexton tusen dollars. Betaniaförsamlingen bjöd dem tretton tusen dollars, hvilket anbud slutligen mottogs, och den 26 maj 1889 hade hon glädjen att taga kyrkan i besittning. I det hus där evangelium under så många år förkunnats på engelska språket höres nu sånger och predikningar på det språk, som Sveriges barn så högt värdera, nämligen sitt eget modersmål, och de bänkar, som fordom fylldes

af amerikaner, äro nu upptagna af svenska män och kvinnor, hvilka, fastän de är på främmande jord, dock högeligen fröjdas att lyssna till talet om den korsfäste Kristus.

Söndagen den 20 jan. 1889 börjades församlingens söndagsskola, som sedan dess utvecklats så att lärjungarnas antal nu uppgår till flera hundra. August Fredrikson, som valdes till föreståndare vid skolans öppnande, har troget stått på denna post alltsedan. Att denna verksamhetsgren varit en mäktig kraft inom församlingen är nog lätt att förstå, allrahelst som den ständigt varit intresserad för yttre missionen, inre missionen, barnhemmet i Cromwell samt för mindre lyckligt lottade barn i samhället.

Flera andra organisationer finnas i församlingen. En förening af ynglingar bildades den 23 jan. 1889, som sedermera uppgick i en sammanslutning af kristna ynglingar och jungfrur, och som nu är känd under namnet ungdomsföreningen. År 1891 bildades en syförening bland de unga kvinnorna med namnet "Arbetsmyran". Den har sedan blifvit omorganiserad och bär nu namnet "Dorkas". Betaniasförsamlingen har äfven en väl inöfvad sångkör, som i många år stått under ledning af den välkände och redlige C. W. Svenson *), systraföreningen Betania samt två sjukhjälpföreningar: den ena, för män endast, kallas "Fyrbåken", och den andra, "Betesda", för både män och kvinnor **). Församlingen som ett helt har varit skonad från inre split och tvedräkt, kärlek och frid hafva varit rådande, och om den kan det i sanning sägas att den varit en stad på bärget. Dess verksamhet har utmärkts af en sann evangelisk anda, snabb och stadig har utvecklingen varit och inflytandet af det hela är stort och vidtutsträckt i både staden och landet.

I början af jan. 1901 afflyttade pastor Hjerpe till Jamestown, N. Y., efter en tolf års lång och välsignelserik tjänstetid. Denna förlust kändes djupt i församlingen. Han var broderlig och tillmötesgående, ömhjärtad och fördragsam, vis i sin planläggning och nitisk i sitt arbete. Såsom predikant var han varmhjärtad, såsom rådgifvare var han faderlig och såsom kristen var han ett sannt och värdigt exempel. Bland svenskarna i New Britain skall hans minne länge lefva i tacksam hågkomst.

*) Se sidan 112.

**) För en fullständig redogörelse om dessa föreningar och deras verksamhet hänvisa vi till "Minnesskrift" af pastor G. E. Pihl, sidorna 17—23, 33—34.

Pastor G. E. Pihl

Till pastor Hjerpes efterträdare kallades pastor G. E. Pihl från Paxton, Ill., och han anlände den 18 juni 1901. Han föddes den 30 mars 1868 i Hjorted socken, Kalmar län, Sverige. År 1888 ankom han till Amerika och 1890 inskrefs han som student i Chicago Theological Seminary. Efter fulländade studier blef han kallad till pastor i Betanieförsamlingen i Chicago och sedan till Paxton, Ill., hvarefrån han kallades till New Britain. Under hans ledning har församlingen fortgått i samma anda, som under Ahnströms och Hjerpes dagar, och den har märkbart till-

växt både i inre och yttre afseende. Den 30 mars 1895 ingick pastor Pihl äktenskap med fröken Lydia Johnson, men efter ett något öfver tioårigt lyckligt familjelif bortryktes hon helt plötsligt af döden den 17 augusti 1905, lämnande sin make och fyra barn försänkta i den djupaste sorg. Ett annat hårdt slag träffade pastor Pihl, då hans dotter Phoebe Maria fick sluta sitt lif på jorden. Under allt detta har han fortsatt sitt arbete i lugn och förtröstan. Öfver hans läppar gå icke jämmer och klagan. Förlusten af maka och barn har ej kunnat krossa hans själs ljusa och eviga framtidshopp. Han vandrar bland sina minnen, hvilka skola med årens lopp blifva allt mer och mer dyrbara för hans hjärta. Ibland sina barn, döttrarna Esther Sofia och Mabel Lydia samt sonen Paul, lefver han lycklig och nöjd, och af sin församling är han omhuldad och älskad. Han vet på hvem han tror; Kristus, tidsåldrarernas Klippa, är hans säkra ankargrund. Må hans år blifva många och må hans båge icke förlora sin spänstighet och styrka.

Frälsningsarmen. Den 27 februari 1889 höllo svenska frälsningssoldater från högkvarteret i New York sitt första möte i New Britain. En sal förhyrdes för ett helt år, där de höllo sina möten. Under flera års tid höllo de sina

Frälsningsarmens nya lokal
315 Church Street

sammankomster i Salvation Army Temple på Corbin Place, men sedan 1907 är verksamheten förlaggd till den nya lokalen på Church street. Den 12 jan. 1893 besökte fröken Hanna Ouchterlony, som i Sverige gjort så mycket för Frälsningsarmen, staden och höll då föredrag i Beta- niakyrkan.

De svenska frälsningssoldaterna hafva varit till stor välsignelse för landsmännen i New Britain och äfven bland andra nationer. De hålla fortfarande möten regelbundet, och deras verksamhet är lifaktig och gifver stort hopp för framtiden.

Metodister, adventister och andra hafva vid åtskilliga tillfällen sökt vinna fötäfte i New Britain, men synbarligen utan någon vidare framgång.

Men hänsyn till dessa religiösa organisationers olika uppfattning af Guds ord i teoretiskt afseende, så äro de ju väl kända. Mycket har talats och skrivits om hvad som **skiljer** lutheraner, missionsvänner, baptister och frälsningssoldater åt, men litet eller intet har blifvit sagt om det som de verkligen hafva **gemensamt**. Det första är ju sannt, men det andra är också sannt, och om det första respekteras så bör äfven det andra hafva samma naturliga rätt. Utelämnande det första, på den grund att så mycket därom ordats, ägna vi tanken åt det senare. De hafva alla ett gemensamt **språk** och gemensamma **national-egenheter**, de hafva alla en gemensam **Bibel** och en gemensam **bönevrå**, de hafva en gemensam **Fader** i himmelen, en gemensam **Frälsare** och en gemensam **Helig Ande** och, slutligen, hafva de icke alla ett gemensamt **mål**? Hvad som skiljer dem åt har ett upplösande element i sig, hvad de hafva gemensamt ingjuter i deras hjärta en mäktigt enande kraft. Förhållandet med de svenska församlingarna i New Britain har varit såsom det varit i Sverige och i hvarje samhälle i Amerika, hvar-est de olika kyrkosamfundet varit representerade, att man med glödande nit uppbjudit all sin förmåga att tala om det, hvori de troende äro till sin uppfattning olika hvarandra, och å andra sidan varit nästan blind för det som af dem alla gemensamt bordt aktats dyrt och kärt. Dock tro vi, att de sista åren hafva varit en tid af förbättring i detta stycke, åtminstone så långt det gäller New Britain, och det är att hoppas, att kommande dagar må med hänsyn till denna sak blifva allt mer ljusa och lyckliga.

Den svenska religiösa verksamheten i Amerika ter sig i flera afseendet litet egendomlig, men detta har nog sin förklaringsgrund. Det är att märka, att en svensk församling i Amerika har tvänne folkklasser att arbeta ibland. Den ena äro de från hemlandet hitkommande emigranterna, som hafva svensk bildning, och den andra är den svensk-amerikanska ungdomen, som blifvit uppfostrad i Amerika och fått amerikansk bildning. Det öfvervägande antalet af svenskarna från Sverige talar helst svenska, under det att den i Amerika svenskfödda ungdomen nästan uteslutande talar engelska. Ingendera af dessa

klasser önskar en församling förlora, och därför är hon ock nödsakad att söka så godt som möjligt möta de krafr, som båda naturligen ställa på henne. I dessa stycken äro de svenska församlingarna i New Britain icke några undantag. En stor del af ynglingar och jungfrur, som anlända från Sverige, komma från större fabrikkssamhäl- len, där de varit i tillfälle att lyssna till föredrag af hä- dare och vilda otroskämpar, och af dessa tagit ett sådant intryck, att de på förhand ståtsatt sig mot allt som går under namn af kyrka och religion. En stor del af den i Amerika uppfostrade ungdomen går äfven förlorad för den religiösa verksamheten på grund af stadslifvets lo- ckelser, en orätt upplattning om andan och lifvet i kristen- domen samt allt för dåliga exempel på lefvande tro och kristlig vandel bland dem som med munnen bekänna sig vandra i den korsfäste Nasareens fotspår.

Å andra sidan så är tallan mycket ljus. Det första många ynglingar och jungfrur göra, då de komma till den Nya Världen, är att uppsöka en plats, där evangelium förkunnas på deras modersmål, och kyrkan och försam- lingen blifva för dem ett hem. En stor del af den ung- dom, som blifvit född i Amerika, kvarstannar i de sven- ska församlingarna och deltagar med lif och lust i verk- samheten.

De svenska församlingarna i New Britain hafva alla- samman fått i mer eller mindre mån göra enahanda erfarenheter med afseende på sist nämnda förhållanden. I de- ras historia skifta dagar och skuggor om hvarandra. De växa dock och stärkas i inre och yttre måtto, den ena mera hastigt, en annan mera sakta, kanske knappt märk- bart. Framåt går det likväl. De hålla sina kyrkor öppna hvarje söndag för gudstjänst, toner af svenska psalmer och sånger höras, andäktigt och på samma gång kraftigt, i förbindelse med orgelns brus därifrån, och skaror af svenskar strömma dit för att höra Guds ord förkunnas på deras eget språk. Mer än ett tusen barn samlas i sön- dagsskolorna hvarje söndag, för att dels lära sig svenska språket, och dels för att inhämta kunskap om lifvets väg genom tron på Jesus Kristus. Under sommartiden hållas hvardagsskolor i de olika kyrkorna, där man är i tillfälle att se ljuslockiga barn, som aldrig sett och kanske aldrig få se vårt sköna fädernesland bortom världshafvets bru- sande böljor, sitta med böcker framför sig och läsa sven-

ska, den ena med stor ledighet och en annan mera osäkert och stapplande.

Att den svenska religiösa verksamheten i New Britain varit, är och skall blifva till folkets och samhällets nytta och välsignelse därom är intet tvifvel. Det är att hoppas att i dessa församlingar män och kvinnor må uppstå, som i en verklig tro till Gud hafva både kraft och mod att höja sina röster mot synd och orättfärdighet, och blifva exempel för andra nationer i vishet, rena dygder samt sann och lifvande gudsfruktan. De skola då blifva till nytta för sin samtid, till välsignelse och ära för sitt folk och värdiga representanter för Kristi sak i världen.

Fjärde Kapitlet

Arbetet för Nykterhetssaken

New Britain-svenskarnas arbete för nykterhet och goda seder daterar sig tillbaka till 1870:talet. Vanan att vilja taga sig ett glas har, ledsamt nog, mången landsman fört med sig från hemlandet, och flera hafva lärt sig den sedan de kommo hit, hvilket blifvit till deras olycka och fördärf. Det är dock en mycket glädjande omständighet att bland dem som först kommo till New Britain högst få voro krogkunder. De afhölo sig från utskänkningsställen; sådana påsthålor hade för dem ingen dragningskraft. John A. Berggren, en af de svenskar som voro i New Britain den tiden *), uttalar sig på följande sätt med afseende på denna sak: "Ett kan jag säga, att nästan alla svenskar, som voro där den tiden, voro nyktra och arbetsamma, och jag tror att detta var orsaken till att de blefvo så eftersökta, som de voro". Detta gjorde att en organisation för nykterhetssakens befrämjande bland svenskarna knappast var nödvändig, men de hade dock känsla och behof af att vara tillsammans med folk, som älskade nykterhet och verkade därför, hvadan flertalet af dem förenade sig med den engelsktalande nykterhetsföreningen Phoenix Temple, No. 19, T. of H. & T. Den som tog första steget i detta syfte var den förut omnämde Gottfrid Larson **). Hans är det första svenska namn, som möter ens öga i denna förenings gamla och gulnade protokollsbok. Det har berättats af stadsnotarien A. L. Thompson, hvilken, tillika med polischefen W. J. Rawlings, är den ende af organisatörerna, som ännu innehar medlemsskap i Phoenix Temple, att emedan Larson var en god sångare, så inbjöds han att taga del i olika möten, som höllos för välgörande ändamål, och på så sätt lärde de känna honom. Han ingick som medlem i föreningen, och sedermera följde många, som redan blifvit antydt, hans exempel. Följande är en kort redogörelse rörande de svenska nykterhetsföreningarna i staden, som, beklagligt nog, är mycket knapp och ofullständig.

*) Se sidan 35.

***) Se sidan 31.

Klippan var den första nykterhetsföreningen bland det svenska folket i New Britain. Organisationen försiggick någon gång i början af 1880:talet och mötena höllos i Mechanics Hall. Viktor Bonander, Oskar Törnquist, L. E. Norlander, Ida Larson, John A. Berggren, Josefina Anderson, Ida Peterson, Frank Månson m. fl. voro de första medlemmarna. Föreningen fortsatte sin verksamhet något öfver ett år, men upplöstes sedermera på grund af att en del af dess medlemmar ej tyckte om de andras svordomar och dåliga tal. De första tjänstemännen voro Viktor Bonander, John A. Berggren, L. E. Norlander m. fl.

Gnistan, No. 23, T. of T., stiftades år 1892 af nykterhetstalaren Johannes Zojlets med 8 medlemmar. Den höll ut till 1899, då den upplöstes på grund af otillräckligt medlemsantal.

Logen Norden, No. 37, I. O. G. T., organiserades den 7 feb. 1896 af 31 medlemmar under ordförandeskap af Karl J. Beij från Hartford, Conn. Ändamålet var att på ett mera effektivt sätt hindra det tilltagande rusdrycksbruket bland landsmännen. De första tjänstemännen voro som följer: J. P. Johnson, Uno Johnson, Robert Berglund, Charles Johnson, J. E. Magnuson, Hjalmar Carlson, Viktor Carlson, C. Asplin, O. W. Peterson, Charles Johnson, Agda Johnson, Mary Johnson och Sven Lund.

Under sin femtonåriga tillvaro har föreningen Norden fått möta alla de hinder och svårigheter, som ställa sig i vägen för en organisation, som upptagit det jättelika arbetet att kämpa mot rusdryckstrafiken. Den har dock varit sina principer trogen, nämligen **absolut återhållsamhet för individen och rusdrycksförbud för samhället**. Öfver 1200 personer, män och kvinnor, hafva ock inför logen aflagt löftet att hålla dessa principer. Många af dem hafva ock, trots det att de gått ut ur föreningen, blifvit detta sitt löfte trogna, hvarigenom de tvifvelsutän blifvit bättre iståndsatta att uthärda sin tillvaros kamp och pröfningar. För närvarande har logen Norden 100 personer i medlemskap, som modigt trotsa kung Alkohol. Föreningen har ock en byggnadskommitte, bestående af följande personer: Severin Johnson, Konrad Berglund, Ernest Ohrström, Alfred Anderson, Carl A. Carlson, Edward Peterson, Adolf Franzen, Uno Johnson, samt fru-

arna A. Carlson och G. R. Carlson. I byggnadsfonden finnes ett tusen dollars.

Harmoni, No. 12, T. of T., stiftades år 1902 af Louis Rose med 12 medlemmar, men upplöstes två år därefter på grund af bristande intresse.

John Erickson, No. 20, Temple of Honor, organiserades den 3 feb. 1905 af John Sloan i Giddings Hall. Denna nykterhetsförening fortsätter ännu och arbetar efter bästa förmåga.

Framåt, No. 40, T. of T., bildades den 11 dec. 1906 af Dr. E. Sibiakoffsky med 27 medlemmar. Liksom den sistnämde fortsätter denna förening allttjämt sin väg framåt i nykterhetens och det godas intresse.

Svenska Nykterhetsförbundet är en förening, som är sammansatt af 3 valda ombud från hvarje församling och nykterhetsförening i staden, och hvars ändamål, är att arbeta för nykterhet och rena seder, samt för sådana lagar, som afse att hämma rusdryckstrafiken. Tjänstemännen äro: ordförande, vice ordförande, sekreterare och kassör, samt 3 revisorer. Denna organisation har utträtt mycket godt för svenskarna i sin helhet, såväl genom de årliga nationalutflykterna som genom föredrag, som hållits på olika ställen i staden, af därtill utsedda personer.

Hvita Bandet, en förening af kristna kvinnor, som arbeta i nykterhetssakens intresse. Organisationen förgiggick den 7 feb. 1910 i fru Albin Carlsons hem på Fairview street. Dess nuvarande styrelse är som följer: Mrs. J. E. Klingberg, ordf.; Mrs. C. E. Erickson, vice ordf.; Mrs. K. H. Johnson, sekr.; Elsa Anderson, korr. sekr. och Mrs. J. A. Carlson, kassör.

Af det föregående synes att Klippan remnat, Gnistan har slocknat och Harmoni har blifvit bruten, men att Norden är frisk och stark, John Erickson lever, Framåt fortsätter, Svenska Nykterhetsförbundet består och Hvita Bandet är starkt och väl knutet. En annan förening vid namn Banbrytaren är en af den sista tidens skapelser på detta område, men på grund af bristande historiska upplysningar kan därom ingenting bestämt sägas.

Bland de individer, som varit nykterhetssakens målsmän i New Britain, må särskildt nämnas Severin Johnson, Uno Johnson, Albin Carlson, Axel Kalin, J. A. Abrahamson, Frank Asklund m. fl. En glädjande omständig-

het är det äfven att den af redaktören Carl Ebbesen så väl redigerade tidningen Österns Härold i New Britain är starkt nykterhetsvänlig, och att dess spalter ständigt varit öppna för hvar och en som velat verka för svenska folkets lyftning, icke allenast i staden, utan äfven i staten Connecticut och hela landet.

Femte Kapitlet

Föreningar för Ömsesidig Hjälp

Under de år svenskarna vistats i New Britain hafva tid efter annan föreningar bildats, hvilkas syftemål varit att hjälpa och bistå både medlemmar och andra vid påkommande sjukdomsfall och död.

Skandinaviska Föreningen Vega, som är den äldsta organisation i staden, bildades den 17 febr. 1879. De första medlemmarna voro August Anderson, Mathilda Anderson, John A. Berg, Emma Berg, John A. Berggren, Karo-

Vega Hall

lina Blomberg, Anna Blomberg, Frank Iversen, Joseph Fridell, Edward Hedberg, John F. Lang, Charlotta Lang, N. N. Lind, A. G. Quist, Anna Hanson, Josefina Hagström, Sofia Viss, John Johnson, Anna L. Johuson, Carolina Johnson, Emma Rydin, Joseph Landgren och Hilda Forsman. Af dessa äro endast N. N. Lind, John Johnson och Joseph Landgren kvarstående som ledamöter till innevarande dato. John F. Lang var föreningens förste ordförande.

Vegas ursprungliga uppgift var att arbeta som sångförening, men efter några veckor ändrades dess verksamhetsprogram, på grund af ovanligt stor tillslutning, till en förening för sjuk- och begravningshjälp, och till innevarande dag har den varit denna sin kallelse omutligt trogen. Ibland har det sett mörkt ut, så att till och med dess vara eller icke vara har starkt satts i fråga, kassan har varit klen och medlemmarna söndrade sinsemellan, men trots allt har det gått framåt till en betryggad existens.

År 1889 kom frågan att skaffa föreningen ett eget hem starkt på tal, och resultatet blef att en summa på \$300 lades åsido, som en grundfond för en passande byggnad. Denna fond ökades sedermera hvarje år med rätt ansevärliga bidrag, så att man 1897, eller åtta år därefter, kunde med allvar gå till verket med uppförande af huset. En tomt inköptes på Arch Street. Arbetet började i okt. 1897, och redan den 26 maj 1898 kunde huset offentligt invigas. Byggnaden, med tomt och möblemang inberäknadt, kostade cirka \$33,000, men på det hela hvilade en skuld af \$25,000. Denna skuld har dock minskats, så att den för närvarande belöper sig till blott \$14,000. I sjuk- och begravningskassan finnes ett belopp på \$4,000 och medlemsantalet är 585. Under sin tillvaro har Vega utbetalt icke mindre än \$40,944.76 i sjuk- och begravningshjälp. Den första medlem som dog var Anna L. Johnson. *)

Fridhem organiserades den 17 febr. 1882 med syfte att genom vänskap och kärlek understödja och hjälpa medlemmar vid inträffande af sjukdomsfall och död. Den 25 febr. 1907 firade Fridhem sin tjugofemte årsfäst, då hedersmedaljer utdelades till Charles Peterson, fru C. Peterson, Andrew Johnson, fru C. Selander och Jakob Allen. Sedan föreningens början har ur dess kassa utbetalts \$18,360.30 i sjuk- och begravningshjälp.

Betesda. Denna förening bildades d. 22 Jan. 1889 af följande medlemmar: A. G. Lindholm, August Backman, August Östlund, O. P. Nilson, M. Selander, Alfred Carlson, Olof Selander, O. J. Selander och P. Anderson samt deras fruar, inalles 18. Ändamålet med föreningens arbete skulle vara, "att på ett kärleksfullt och broderligt sätt hjälpa dess medlemmar vid inträffande af sjukdoms-

*) Se sidan 34.

och dödsfall." Utbetalningar i väg af sjuk- och begrafningshjälp, gäfvor m. m. belöpa sig till \$10,618.18.

Första Skandinaviska Hundramannaföreningen Svea bildades den 5 aug. 1890. De första medlemmarna voro följande: A. G. Brandt, John Nyquist, John Ahlgren, Chas. Roden, August Ohman, Joseph Landgren, Gustaf Mødeen och Chas. Johnson. Föreningens ändamål är sjuk- och begrafningshjälp, och för detta har utbetalts icke mindre än \$9,635.00. Tolf dödsfall hafva ägt rum, af hvilka fyra inträffat genom olyckshändelse. Föreningen har ock bidragit med en summa af \$150.00 till sjukhuskassan.

Andra Skandinaviska Hundramannaföreningen Göta. Denna organisation, synbarligen en systerförening till den sistnämnda, kom till stånd den 27 jan. 1891. Dess ändamål är uttryckt i följande ord: "Att understödja dess medlemmar vid påkommande sjukdom, samt vid dödsfall bereda den aflidne en hederlig och anständig begrafning". Sammanslutningen företogs af följande personer: Adolph Bonander, Albert Westling, M. H. Wenberg, Carl Bergendahl, Otto Youngblad, Carl Algot Johnson, Algot Natanael Peterson, Chas. Torin, Viktor Bonander, Osvald Anderson, Charles Johnson, George Bergendahl och Andrew M. Johnson. Föreningen har utbetalt \$9,173.55.

Linne Lodge, No. 197, N. E. O. P., organiserades den 23 juni 1892 och har liffförsäkring som sitt egentliga mål. De första medlemmarna voro Gustaf A. Anderson, S. J. Bergström, Chas. Peterson, Chas. Hultman, Chas. J. Johnson, Andrew G. Johnson, Chas. Olson, Chas. A. Anderson, Sven G. Nelson, Axel Sundman, Carl Bergendahl, Gustaf Hellberg, Alfred Lindgren, John A. Anderson, Clara C. Johnson, W. A. Wallström, Oskar J. Anderson, Frank Anderson, Anna Ohlson, Carl A. Anderson, C. J. B. Suneson och Otto Bengtson. Medlemsantalet är nu 229, däraf 175 manliga och 54 kvinnliga. Under sin 18-åriga tillvaro har föreningen utbetalt till aflidnas släktingar icke mindre än \$30,000.00.

Föreningen Kronan, hvilken, i likhet med de förut omnämnda föreningarna, har som sin uppgift att bistå medlemmarna vid inträffande af sjukdom och dödsfall, organiserades den 13 dec. 1892. Endast församlingsmedlemmar mellan 15 och 55 års ålder kunna ingå i densamma. Under föreningens existens har den utbetalt \$5,645.09. Medlemsantalet är 160.

Logen Tegner, No. 5, Vasa Orden, U. S. A., med ändamål att "hjälpa sjuka och nödlidande medlemmar", bildades den 28 dec. 1896 utaf följande personer: Nils Person, Martin Andrews, Lewis Anderson, John A. Andrews, Carl Bergendahl, Carl Foberg, John A. Anderson, N. N. Lind, A. Lindgren, Gust Kleist, John B. Brink, C. J. B. Suneson, Viktor Bergendahl, Adolph B. Anderson, John S. Edman, C. G. Nordenfeldt, J. Edman, Aug. C. Anderson, C. S. Lindgren, George Bergendahl och Justus Johnson. Dess medlemsantal är 345. I sjukhjälp, sjukvakt m. m. har utbetalts \$8,252.00.

Valkyrian, No. 21, Vasa Orden, är en förening af svenska kvinnor i New Britain. Sammanslutningen ägde rum den 8 febr. 1900, och de första medlemmarna voro Paulina Oquist, Anna Arvidson, Anna Andrews, Anna Bergendahl, Maria Bergendahl, Alma Anderson och Frida Sellgren. Föreningen har utbetalt \$2,500.00.

Andree Lodgee, No. 47, I. O. O. F., kom till stånd den 26 juni 1900. Ändamålet med dess stiftande var "ömseidig hjälp vid sjukdomsfall, dödsfall och nödfall, grundad på Odd Fellow Ordens principer om broderskap". Under föreningens tioåriga verksamhet har dess anseende och medlemsantal ständigt varit i tillväxt. Dess utbetalningar belöpa sig till \$7,708.25. Medlemsantalet är 363.

Svenska Klubben har som sitt sammanslutningsdato den 30 mars 1905. Dess syftemål är icke, som de ofvannämnda föreningarnas, att bistå med penninghjälp under påkommande olika pröfningar bland medlemmarna, utan dess uppgift är "att åstadkomma ett godt umgänge och en fastare vänskap, landsmännen emellan, att bistå hvarandra i råd och handlingar, och i allmänhet verka för svenskhetens och svenska språkets bevarande bland vårt folk i New Britain och omnejd". Klubben har 50 medlemmar.

Brödraföreningen Fyrbåken bildades den 9 april 1906 med ändamål "att på ett kärleksfullt och broderligt sätt hjälpa dess medlemmar vid inträffande af sjukdoms- och dödsfall". Mellan 60 och 70 personer anslöto sig till föreningen från dess början, och dessa kunna anses som dess grundläggare. I sjuk- och begravningshjälp har Fyrbåken betalt till medlemmar och andra behöfvande \$1,661.95

Siffror, ehuru de af mången anses som tråkiga och högst torra figurer, tala dock sitt tysta och mäktiga språk. Ett sammandrag af de olika summorna, som utbetalts ur dessa förenings kassor, för sjuk- och begravningshjälp, visar ett totalbelopp af **etthundra fyrtiofyra tusen dollars och åtta cents**. Om man vidare tänker på de summor, som utbetalts af de svenska församlingarna i staden för den andliga verksamheten, kyrkobyggnader, missionen och de fattiga, tillika med det som frälsningsarmeen och nykterhetsföreningarna utgifvit, så är det lätt att inse att totalsumman måste blifva enorm. Det har gått tyst och sakta, men det har gått säkert. Hvad bär framtiden i sitt sköte månn tro?

Sjette Kapitlet

Svenska Affärsmän och Arbetsgifvare

Affärsmän

Inom affärslifvet, såväl som på andra områden, hafva svenskarna gjort sig bemärkta i New Britain. Ehuru ingen svensk köpman fanns i staden på 1870:talet, så finnes dock för närvarande en rätt anseelig skara, som för sin

Rudolph Svenson
N. N. Peterson Axel Sundman

ärlighet, sitt tillmötesgående och sin laglydnad tillvunnit sig allas aktning och samhällets obegränsade förtroende. De äro ett fjärrskådande släkte, dessa män. De stå på utkik i sina vaktorn för att spana efter nya tillfällen att bruka sina förmågor och utveckla affärerna. Det kapital de börjat med har varit litet, de hafva fått göra stora umbäranden, men steg för steg hafva de arbe-

tat sig upp till en god och ansedd ställning. Deras butiker äro rena och snygga, deras varor goda och det sätt, hvarpå de bemöta sina kunder, är enkelt och flärdfritt, ja, rent af hjärtligt. Då man går ut från ett svenskt affärs- hus känner man rent af en liflig åtrå att så snart som möjligt få återvända dit att göra nya uppköp. I de amerikanska butikerna äro svenska biträden strödda än här och än där för att tillmötesgå den svenska allmänheten.

Lund & Landgren voro New Britains första svenska affärsman. De öppnade en matvaruhandel i No. 58 Church Street år 1880. År 1882 drog sig Landgren tillbaka och Lund var ensam ägare till 1893, då affären försålles till andra. Den upphörde sedermera helt och hållet*).

Peterson, Sundman & Co:s specerihandel var ett svenskt handelsaktiebolag, som hade sin affärslokal i huset No. 40 Church Street, och förestods af N. N. Peterson och Axel Sundman, med Rudolph Svenson som biträde. Troligen öppnades butiken år 1885, men försålles sedermera till P. A. Lund och en annan vid namn Alfred Johnson.

P. E. Nybergs kötthandel öppnades af P. E. Nyberg i ett rum i bakre delen af P. A. Lunds butik. Huru länge affären pågick kan ej med bestämdhet sägas **).

Wilsons skrädderiaffär grundlades af Thomas O. Wilson. Han föddes den 2 maj 1855 i Orkened, Kristianstads län, och kom till New Britain den 9 feb. 1880. Af-

fären var förlagd på Arch Street, snedt öfver gatan från Vega Hall. Wilson flyttade sedermera till Bridgeport. På grund af hälsoskäl nödgades han ombyta sysselsättning, hvadan han öppnade en matvaruhandel på den nya platsen. Han återgick dock till skrädderiyrket, hvilket han numera drifver i stor skala tillsammans med sonen Arick. Dessutom har han tvänne söner, den ena, Bennet, chef för "The Claim Department of P. R. R." i staden Buffalo, N. Y., och den andre, Edward, är an-

Thomas O. Wilson

*) Se sidan 16.

**) Se sidan 44

ställd på Pequonnock National Bank i Bridgeport. Förutom dessa tre söner finnas ock tre döttrar i den Wilsonska familjen, hvilkas namn äro Edith Gunilla, Nellie Almina och Anna Lovisa.

Bonander's grocery. Denna utmärkta matvaruhandel grundades af Adolph Bonander år 1888 i No. 22 Park Street. År 1904 flyttades affären till den nya eleganta byggnaden på hörnet af Church- och Stanley-gatorna, hvarest den ännu är förlagd. Vid Bonanders död *) öfvertog sonen Ejnar det väl upparbetade handelsföretaget, och synes han vara en värdig efterföljare i faderns fotspår. Ungdom och kraft, tillsammans med god skolunderbyggnad och affärsvana, äro de kvalifikationer han besitter, och hans framtid är ljus och förhoppningsfull. Han föddes i Hartford år 1887.

A. Olson & Son är en annan handelsfirma, med allehanda matvaror som försäljningsartiklar. Affären grundlades af A. Olson 1892. Han föddes i Skåne 1853 och kom till Amerika år 1873. Till en början vistades han i New York, men sedan 1886 har han varit bosatt i New Britain. År 1881 ingick han äktenskap med en ung kvinna vid namn Maria Gustafson. Makarna Olson hafva tvänne barn: dottern Ellen Maria, gift med klädehandlanden Albert Anderson**), samt sonen Albin Henry, hvilken varit delägare i firman sedan 1908. År 1904 flyttades affären in i det nya huset, No. 59 Jubilee Street.

Theodore Wilsons herrekiperingsaffär grundlades af Herman Sahlström år 1892. I november 1903 gjorde Sahlström konkurs, hvarvid hela lagret försålles på offentlig auktion och inköptes af C. S. Cisson från Providence, R. I., hvilken sedermera i sin tur afyttrade det till Wilson. Sedan dess har det gått stadigt framåt. År 1908 köpte W. det s. k. "Martin's Block", No. 40—44 Church Street, hvarest hans affär är förlagd.

Wilson föddes den 18 december 1857 i Tunhems socken nära Venersborg. Den 23 april 1886 kom han till New Britain. Den 1 februari 1896 ingick han äktenskap med Josefina Höglund från Högalid, Elfsborgs län. Han har tvänne barn, nämligen dottern Esther Viktoria och sonen Alford Julius. Ibland svenskarna intager W. ett aktadt och framstående rum. Han är af dessa lugna,

*) Se sidan 43.

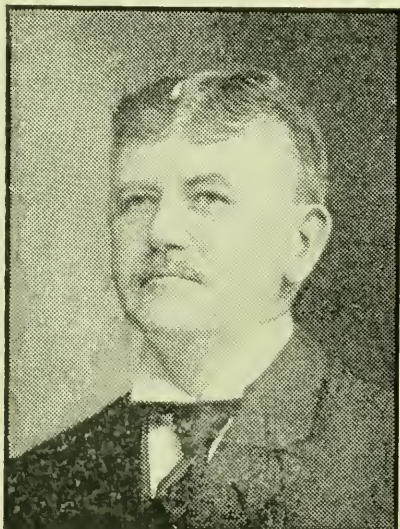
***) Se sidan 87.

kraftiga naturer, som man gärna älskar att möta, och hvilkas inflytande är både djupgående och varaktigt.

C. M. Oquist's speceri- och kötthandel öppnades den 18 december 1892 i huset 194 So. Main Street af C. M. Oquist. En tid därefter flyttades affären till No. 9 på samma gata, hvarest den bedrefs till 1898, då den återigen flyttades till hörnet af Elm och East Main-gatorna. Den 25 april försålde den af ägaren, och den fortsätter ännu fast under annat namn. Under första delen af året 1893 var Joseph Hultberg, numera luthersk pastor i Wataga, Ill., delägare i firman.

The Eastern Herald Publishing Company, med tryckeri och affärskontor i No. 53 Church Street, grundlades af Carl G. Norman i staden Providence, R. I., år 1892 under namnet **Framåt**. Affären flyttades sedan till Brooklyn, N. Y., och förändrades då till ett bolag med namnet **Österns Härold**. Detta öfvertogs sedan af John A. Carlson i Montclair, N. J., hvilken sedermera i sin tur sålde halfva andelen till Carl Ebbesen, en framstående tidningsman från Rockford, Ill., som nu är redaktör och affärsföreståndare för det af honom organiserade bolaget. Förutom **Österns Härold**, en af de bästa svenska tidningar i Amerika, om icke i storlek, så dock i tänkesätt och verkligt sunda principer, tryckas där 8 olika månadstidningar för svenska och engelska kyrkosamfund.

Carl L. C. Ebbesen är stockholmare och föddes den 8 mars 1855. Efter studier vid ett par af de högre läroverken i Sverige emigrerade han till Amerika på våren 1880. Såsom tidningsman har han arbetat i staterna Nebraska, Minnesota och Illinois, innan han kom till New Britain år 1899. År 1883 ingick han äktenskap med Charlotta F.

Carl L. C. Ebbesen

Palmquist i Chisago Lake, Minn., dotter till en af de svenska banbrytarna i de trakterna. På grund af sin erfarenhet, sina ärliga motiv, sin säkra och fasta hållning gent emot rusdrykstrafiken samt mot underspel och falskheter i politiken, jämte de ständiga försök han gjort att kväfva och tillintetgöra sådana element, som hota att sönderslita de dyra och kära föreringsband, hvilka hålla det svenska folket tillsammans i Amerika, har han skapat sig ett aktadt och värderadt namn både bland landsmännen och andra folk. Det förstås af sig själf att det icke är så lätt för en tidningsman att motstå de otaliga frestelser och lockande förespeglingar, som komma från krogligan såväl som från tvetydiga handelsföretag och politiska demagoger, men det är glädjande att tro sig sanningsenligt kunna säga, att till denna dag har Ebbes en hållit sin sköld obefläckad, och att han modigt trampat under sina fötter allt, som han trott vara oädelt och stridande mot sunda principer, samt moral och nationel enhet. Han har icke sålt sin karakter, sin penna och sitt inflytande för glimmande guld. Han har haft grundsatser, och mot dem har han varit omutligt trogen.

Hultgrens bokhandel och juvelerareaffär är belägen i No. 57 Arch st., och öppnades af Charles M. Hultgren den 8 juli 1873. Till en början, då affären var liten, var den förlagd i 104 Arch st., men efter en kort tid endast flyttades den till No. 89 på samma gata. Efter en tid af tre år flyttades den återigen, denna gång till No. 75 Arch st., och sedan efter ytterligare ett förlopp af ett och ett halft år till dess nuvarande hemvist i Vegasbyggnad på sistnämnda gata. Förutom handel med böcker och guldsmedsarbeten bedrifver Hultgren en ganska mångsidig växel- och ångbåtsbiljättrörelse på olika banker och länder i Europa.

Hedersmannen Hultgren föddes den 25 maj i Hestra socken, Jönköpings län,

Charles M. Hultgren

Sverige. År 1864 ingick han äktenskap med Magdalena Svenson från Horryd i Ambjörnarp socken, och de hafva haft fem barn, af hvilka fyra lefva, nämligen Ida Christina, gift i Omaha, Neb., med en man vid namn John P. Carlson, Severina, som är bosatt i New Britain och för- enad i äktenskap med John Källberg, samt sönera Carl Albert och Joseph E. Den förstnämnde af dessa söner för- enades i äktenskap med Selma Anderson, men är sedan den 9 nov. 1908 änkemän. Den yngsta, Joseph E., som är sin faders högra hand i dennes ganska vidtomfattande handelsintressen, är gift med Julia H. Stomberg från Tranemo, Elfsborgs län.

En i sitt fack särskildt skicklig ung man vid namn S. H. Nordenson från Åmål i Sverige är anställd i Hultgrens butik som urnmakare och juvelerare.

Hultgren och hans maka bebo ett fint hem på Wallace st. I skötet af barn och barnbarn äro de lyckliga. Ut i Hultgren ser man den sköna sanningen så klart förtyd- ligad, att det lönar sig att lefva ett rättfärdigt lif. Man kan knappast finna något bättre att säga om honom än att anföra följande karakteristiska ord ur **Österns Hä- rolds** veckoupplaga för den 13 juni 1907: "Hultgren är en gammal hedersman, hvars ord är godt som guld. Blygsam och tillbakadragen i sitt uppträdande gör han ej mycket väsen af sig. Under ett samtal med den gamle affärsmannen rörande hans affär, yttrade han: 'För mina framgångar har jag först och främst vår store Gud och Jesus Kristus, vår Fräl- sare, att tacka, och där- näst de vänliga männi- skor, som gjort sina uppköp hos mig'."

Fast lifvets sommar för-
svunnit har,
Och silfverlockarna blän-
ka,
Så har dock Hultgren det
det bästa kvar
Man kan i lifvet sig tän-
ka:
Ett lyckligt hem och ett
aktadt namn,
Och efter striden en frid-
full hamn,
Där Gud sin fullhet vill
skänka.

Joseph E. Hultgren

The Miller & Hanson Drug Company. Detta är det enda svenska apotek i staden och räknar sin tillvaro från 1893, då John E. Bergquist, tillsammans med Wm. Dougherty, öppnade "The European Pharmacy" i huset No. 408 Main st. Ett år senare ankommo tvänne af Bergquists bröder, Olof och Sven, hvilka fingo anställning på apoteket.

På våren 1896 drog sig apotekare Bergquist ur firman "The European Pharmacy" och öppnade tillsammans med brodern Sven ett apotek i No. 30 Church st., hvarest affären ännu är förlagd, under namn af Bergquist Bros.

Brodern Olof ingick äfvenså som delägare i firman efter någon tid, och då en filial öppnades i Middletown fick han på sin lott att förestå densamma. Bröderna Bergquist öppnade sedermera en tredje filial i Hartford, som dock snart försålles, och John Bergquist, firmans grundläggare, återvände till Sverige.

I november månad 1910 öfvertogs affären af firman Miller & Hanson Drug Co., ett bolag som bildats af förut på apoteket anställda biträden. Carl E. Miller ankom till Amerika år 1895, och har allt sedan dess ägnat sig åt apotekareyrket, och Sven P. Hanson har varit anställd hos Bergquist Bros. sedan 1898. At döma af förhållandena så synes detta apotek hafva en lång och ljus framtid för sig.

B. Nelsons skrädderiaffär öppnades af Bennet Nelson den 1 aug. 1894, först i 131 Main st., och sedan 1904 har den varit förlagd i No. 78 West Main st. Nelson föddes i Stafsinge socken, Elfsborgs län, 1868, och kom till New Britain den 11 nov. 1881. Hans maka hette som flicka Anna Nelson. De hafva fyra barn, nämligen Lillie, Ruth, Hilding och Alina. Deras hem är beläget på Pearl st., en vacker gata i staden.

Crona's rak- och frisörsalong är onekligen den bästa i sitt slag i New Britain. Den öppnades af barberaren P. Crona den 15 mars 1895, och har den sedan dess utvecklats så att 7 i yrket kunniga personer nu hafva jämn selsättning därstädes.

Crona föddes den 10 Juli 1871 i Karlskrona, Sverige. I unga år var han anställd i svenska flottans tjänst, men lärde därefter barberareyrket i sin födelsestad. År 1891 kom han till New Britain, och har vistats härstädes alltsedan. Crona har stort anseende bland stadens befolkning som ett helt.

Edward Bergman & Co., kol- och vedhandel, började sin affärsverksamhet den 24 juni 1895, med upplag i No. 34 Dwight Court. Ända till den 15 okt. 1909, då affären försåldes till The Independent Coal Co., utvecklades den år för år under grundläggaren Edward Bergmans visa ledning och öfverinseende. Han föddes i Stockholm den 3 nov. 1855 och kom till Amerika 1882. Till New Britain anlände han från Hartford, Conn., år 1895. År 1883 ingick han äktenskap med Maria Bonander, syster till den förut omtalade Adolph Bonander, och de hafva tvänne barn i lifvet, nämligen sönerna Richard och Edward. Den äldste sonen George, en stor och förhoppningsfull yngling, afgick med döden för några år sedan. Den Bergmanska familjen bor ännu kvar i New Britain, allmänt känd och aktad.

Union Trading Co., med matvaror som försäljningsartiklar, var ett aktiebolag, som grundades af svenskar år 1896. Affärslokalen var densamma, hvarest Miller & Olson nu bedriva handelsrörelse, nämligen i Vega Block på Arch st. Såsom föreståndare tjänade Ludvig Westenberg, Stone J. Bergström och Frank Anderson. Affären upphörde år 1907.

The Enterprise Provision Company. Denna matvaruhandel öppnades af Sven Gustafson den 16 Sept. 1896. Året därpå ingick Gustafson i kompanjonskap med Aron Danielson, hvilket varade i tre år. Den 4 jan. 1904 ingingo tvänne andra personer i handelsföretaget, nämligen Claus Johnson och Hjalmar Borg, hvilka, tillsammans med grundläggaren Sven Gustafson, äro affärens ägare. Dessa handelsidkare hafva sin lokal på Chapman st., numro 217.

Hjerpes järnkramhandel och plåtslageriaffär öppnades af C. A. Hjerpe 1898 i huset No. 156 Arch st., men flyttades sedan till 127 Church st. År 1908 flyttades den tillbaka till Arch st., men då till No. 67. I sept. 1910 hade affären så utvecklats, att det var nödvändigt söka större lokal, och flyttades den då till No. 73 Arch st., hvarest den för närvarande bedrivs i större skala än någonsin förut.

Hjerpe föddes den 21 dec. 1879 i Småland, Sverige, och kom till New Britain 1895. År 1904 ingick han äktenskap med Hanna Carolina Johnson. De hafva två barn, sönerna Clarence och Norman.

John A. Andrews & Co., möbelhandel och likbesörj-

ningsanstalt, öppnades den 28 mars 1899 på Church st., under namn af Anderson & Andrews, men sedan april 1902 har affären gått under firmanamnet John A. Andrews & Co. Sedan firmans nya och eleganta hus, 128—131 Main st., öppnades d. 1 jan. 1904 har affären varit förlagd därstädes och har den där tillväxt med otrolig snabbhet. Denna handel är onekligen den största i sitt slag i New Britain och är ett tydligt bevis uppå, att dess

John A. Andrews

chef besitter en affärsförmåga och en uthållighet som få. Hans företagsamhet har tvifvelsutan varit en inspiration för andra, hans kraft och beslutsamhet ingifva respekt och förtroende.

John A. Andrews föddes den 2 nov. 1865 i Bosebo, Jönköpings län, Sverige, och hans föräldrar voro Andreas Peterson och hans hustru Sofia Karolina Peterson, född Josephson. Den 21 april 1885 ankom han till Amerika och har sedan dess, med undantag af en kort tid, som tillbringades i Patter-

son, N. J., vistats i New Britain. Hans maka är Anna Sedervall från Stockholm, och de hafva tre barn, Irene, Ruby och John.

Rudolf Ericksons Apotek.*) Rudolf Erickson var New Britains förste svenske apotekare med lokal på Church street. Han tjänstgjorde till en början som provisor hos apotekar Dickinson på Main street. Efter cirka fem års vistelse i staden flyttade han till Bridgeport och sedan till Staten Pennsylvania.

The Purity Tea Company, med matvaror, kaffe och te

*) Tillhör de tidigare affärsföretagen och borde haft sitt rum mellan firman "A. Olson & Son" samt "Theodore Wilsons herrekiperingsaffär", sidan 78.

som försäljningsartiklar, öppnades af David S. Öhman år 1900. I början var han i kompanjonskap med Oscar Moberg, en annan inom järnindustrien välkänd New Britain-svensk. Affären börjades i huset no. 65 Franklin Square, men flyttades sedan till no. 30 Dwight street, hvarest den ännu bedrifves.

David S. Öhman föddes år 1875 i Luleå gamla stad, hvarest fadern var ingenjör. Han kom till Amerika 1891 och stannade för en tid i Rockford, Ill. Efter att hafva studerat vid Bethany College i Lindsborg, Kansas, ankom han till New Britain, och här tjänstgjorde han först som skrivare i "the Probate Court" *).

År 1900 ingick Öhman äktenskap med Jennie Lindquist från Lindsborg, Kansas, som då var orgelnist i Lutherska Maria-Kyrkan i New Britain. De hafva två barn, Adelina Ingeborg och Ruth Ella Gustaiva. David S. Öhman är broder till Dr. S. G. Öhman, pastorn i Lutherska Maria-Kyrkan.

P. Peterson

Peterson's Cottage Studio. Fotografen P. Peterson är känd af alla svenskar i New Britain. Han öppnade sin atelie 1899. År 1906 köpte han fotografen Staples egendom, no. 197 Elm st., hvarest han nu är bosatt. Peterson föddes i Helsingborg år 1865 och kom till Amerika 1885. Till New Britain kom han från New York samma år som ateliern öppnades.

Bolander & Berg, Skohandel, grundades af A. Bolander och A. Berg, med affärslokal

i huset no. 67 Ach street, år 1900. Den förstnämde sålde sedermera sin andel af lagret till Emil Hjerpe**) år

*) Särskild domstol där testamenten bevakas.

**) Se sidan 86.

1901, och A. Berg sin till C. A. Hjerpe*) år 1902. Bolander har flyttat från staden, men Berg, en hederlig och varmhjärtad man, är ännu kvar.

Erickson & Johnson, Järnkramhandel och Plåtslageri-affär, no. 34 Dwight street, grundlades af Carl H. Erickson och Andrew J. Johnson år 1901. De kommo till New Britain bägge två på samma gång från staden Branford, Conn. Först hyrdes en liten lokal, men det stora hus, hvori deras stora affär för närvarande bedrifves, är deras eget.

Erickson föddes i Göteborg den 16 juni 1872 och kom till Amerika den 11 juli 1882. Han är gift med Agnes Engquist från Göteborg. De hafva två barn, döttrarna Mildred Carola och Agnes Esther Viola.

Johnson föddes 1871 i Dalsland, Sverige, och ankom till Amerika 1891. Hans maka är Olivia Erickson från Göteborg.

Stanley-Svea Grain & Coal Co., som gör affärer i stenkol, ved, mjöl, säd och hö, är ett aktiebolag, som bildades af svenskar år 1903. Firmans upplagsplats är 109 N. Stanley street, och Emil Hjerpe är aftårsföreståndare.

Emil Hjerpe föddes i Gällaryd, Jönköpings län, Sverige, den 17 juni 1867 och kom till Amerika 1886. Efter att hafva haft anställning på åtskilliga platser inom staten Connecticut, ankom han till New Britain år 1902 och bedref då först skoaffär tillsammans med Aron Berg**), men då ofvannämnda svenska bolag kom till stånd blef han dess föreståndare. Den 26 dec. 1887 ingick han äktenskap med Mathilda E. Engstrand från Fryled, Jönköpings län. Deras äktenskap har välsignats med 7 barn, af hvilka fyra lefva, nämligen Mildred, Esther, Milton och Gustaf. Sönen Axel, en förhoppningsfull yngling, afled för något år sedan, hvilket var ett hård slag för hela familjen. Han var föröfrigt känd och älskad i vida kretsar.

Klädesfirman Youngblad & Anderson började med försäljning af manskläder samt skor för både damer och herrar i mars månad 1904. Affären bedrifves i det eleganta hus, som byggts af John A. Andrews på Main st. Medlemmar i bolaget äro Carl Youngblad, Albert Anderson och John A. Anderson.

Carl Youngblad är född i Västergötland och kom vid tidiga år med sina föräldrar till Amerika. De äga ett praktigt landtställe i närheten af New Britain.

*) Se sidan 83.

**) Se sidan 85.

Albert Anderson föddes i Sjötofta, Elfsborgs län, och kom till Amerika 1887. I 11 års tid förestod han skoaffären i Globe Clothing House. Han är förenad i äktenskap med Ellen Maria Olson.*)

John A. Anderson, broder till den sistnämde, kom till Amerika i sällskap med moder och syskon år 1888. Han är sedan 1901 förenad i äktenskap med Ada Josephina Peterson och har två barn, Astrid Judith Linea och Evelin Geniveve. Anderson är äfven en af direktörerna i New Britain Savings Bank.

Clausons Grocery, en matvaruhandel, som öppnades af John Clauson år 1904 i Bonanders förra lokal, no. 22 Park st., hvarest den ännu bedrifves.

Clauson föddes år 1872 och kom till New Britain 1888. År 1903 ingick han äktenskap med Selma E. Larson. Han har deltagit i många allmänna värf och i likhet med andra svenska affärsmän äger han ett odeladt förtroende både bland landsmän och andra.

K. H. Johnsons Blomsterhandel, med kontor och drifhus i 517 Church st., öppnades af K. H. Johnson 1905. Han är New Britain-svenskarnas trädgårdsmästare och tillhandahåller drifhusplantor, blommor, kransar, buketter m. m.

Johnson föddes den 13 jan. 1865 i Stockholm och kom till Amerika 1888. Först stannade han i Brooklyn och hade där anställning som trädgårdsmästare i en privatplats. Han gifte sig med Anna Sjölund från Nysund, Värmland, och har tre barn, Arthur, Esther och Edwin. Genom flit, duglighet, ärlighet och ett hjärtligt tillmötesgående har han gjort stor heder åt det svenska namnet.

Albert Anderson

*) Se sidan 78.

Star Real Estate & Insurance Co., en fastighetsmäklar-firma tillika med brand- och liffförsäkringsagentur, grundades af Aaron Danielson och John A. Abrahamson den 24 oktober 1905, med kontor i huset No. 163 Main street.

Aaron Danielson föddes i Våthults socken, Jönköpings län, 1868 och ankom till Amerika 1885. I början af sin härvaro var han mekanisk arbetare, men efter någon tid beträdde han af-färsmannabanan. År 1892 började han studera vid Augustana College i Rock Island, hvilka studier sedermera fullbordades vid Uppsala College. Återkommen till New Britain blef han återigen handels-idkare, denna gång i förbindelse med Sven Gustafson*). Sedan han försålt sin andel i den sistnämndes affär började han i samband med Dayton Humpry att handla med fastigheter. Detta fortgick tills han och John Abrahamson bildade Star Real Estate & Insurance Co.

År 1898 ingick Danielson äktenskap med Hulda Johnson, och de hafva fyra barn: Vikner, Thelma, Lincoln och Edna.

John A. Abrahamson föddes den 22 nov. 1857 i Håksvik, Elisborgs län. Han kom till Amerika 1884 och har, likt sin kompanjon A. Danielson, tillbringat sin tid i New Britain. År 1887 ingick han äktenskap med Charlotta Anderson. Hon afled dock efter ett elfvaårigt äktenskap den 10 april 1898, hvarefter han gifte sig med Carolina Peterson. Han har en son från första giften i lifvet, hvilkens namn är Hjalmar.

Miller & Olson, försäljare af grönsaker, frukt, kött, fisk och allt som tillhör en väl ordnad matvaruhandel, började sin affär i en liten butik på Arch street den 3

John A. Anderson (se sid. 87)

*) Se sidan 83.

mars 1906. Lokalen blef dock snart alldeles otillräcklig, hvadan en ny söktes. En af de utmärkta lägenheterna i Vega Block var ledig då för tillfället, och dit flyttades affären i mars 1909. Tvänne filialer hafva öppnats, den första den 27 nov. 1907 i hörnet af Dwight st. och East st., och den andra den 3 dec. 1908 i hörnet af Locust st. och Kensington st. Den framgång Miller & Olson haft som handlande i New Britain är rent af underbar. De äro bägge unga män af oförvitligt rykte.

Charles G. Miller föddes den 27 okt. 1867 i Lerbäckes socken, Örebro län, och kom till Amerika i april 1886. Efter att en tid hafva arbetat i New Britains fabriker slöt han sig till affärsmännens led, och där har han behållit sin plats med heder till innevarande tid. År 1893 gifte han sig med Elvira Anderson från Örebro. De hafva två barn, sönerna Harald och Erik.

Alexander J. Olson föddes i Dalsland, Sverige, 1878 och kom i sällskap med sina föräldrar till Winburne, Pa., 1891. Efter någon tids vistelse i Bridgeport anlände han till New Britain, hvarest han sedan dess vistats.

Broadway Lunch Room, 75 Arch st., är den enda svenska restaurant i staden. Den öppnades den 1 aug. 1909 af en ung och välkänd svensk vid namn Gustaf R. Carlson från Julita socken, Södermanland. Han har varit i New Britain i 18 år. Den 24 nov. 1906 ingick han äktenskap med en flicka vid namn Hulda Sofia Lindmark. Broadway Lunch Room är känt för att vara den bästa matservering i hela staden.

Gustaf von Schantz Co., ett bolag, som ombesörjer uppsättande af v ä r m e l e d n i n g a r och luftväxlingsv e n t i l e r i större och mindre byggnader, bildades för några år tillbaka af G. von Schantz, en begåfvad och f r a m g å n g s f u l l svensk ingenjör i staden.

G. von Schantz

Firman har utfört många och betydelsefulla arbeten allaredan, och som det synes har den en lång och ljus framtid att tillmötesgå.

Von Schantz föddes i Stockholm år 1874. I tidiga år flyttade han med sina föräldrar till Finland, men på sommaren 1889 afreste han till Amerika. Här har han studerat vid åtskilliga högre läroverk och utbildat sig både i teoretiskt och praktiskt afseende till en framstående ingenjör och fackman. Många och intressanta äro hans lifserfarenheter, hans bildning är mångsidig och hans hjärtliga, humana sätt, paradt med sund omdömesförmåga och människokännedom, ingifver förtroende.

Von Schantz är gift för andra gången. Hans första äktenskap välsignades med tvänne söner, Sigfrid och Axel. Med sin nuvarande hustru Hil-dur Erickson från Göteborg ingick han äkten-skap den 2 jan. 1907.

Svenska Bageriet, som går under namn af "City Bakery", är beläget på Woodland st., och äges för närvarande af O. L. Johnson från Bridgeport. Han öfvertog af-fären den 7 okt. 1909 och bedrifver densamma i stor och vidt omfattande skala.

S. A. Odín

Andra svenskar som äro förbundna med amerikanska affärshus.

Svenning Amandus Odín, sekr. i handelsbolaget "The Globe Clothing House", en genomhederlig svensk affärsman, föddes år 1863 i Våthult, Jönköpings län, Sverige, och kom till New Britain 1882. År 1892 ingick han äkten-skap med Hanna Anderson från Ellekulla, Elfsborgs län, och de hafva 5 barn, Alma, Clifford, Harald, John och Ethel.

John A. Ericson, delägare i den gamla välkända handelsfirman "Rogers Sash & Door Co.," som gör affärer i

dörrar, fönsterkarmar, glas, färger m. m., föddes i New Britain den 9 juli 1881. År 1908 ingick han äktenskap med Hilda Magareta Nelson, född af svenska föräldrar i Bristol, Conn., och de hafva ett barn, en gosse vid namn John Louis.

David F. Larson, ritare och byggnadskonstruktör i förbindelse med den mäktiga fastighetsmäklarfirma, för hvilken W. L. Hatch är hufvudman, föddes i Katrineholm, Södermanland, den 9 juli 1882 och kom till New Britain i okt. 1901, hvarest han alltsedan vistats. Den 26 nov. 1910 ingick han äktenskap med Alice Brucevig. Deras nya och trefliga hem är beläget i östra delen af staden.

David F. Larson

Svenska biträden i amerikanska affärer.

Som redan blifvit nämnt så finnas i flera af de amerikanska butikerna svenskar för att tillmötegå den svenska befolkningen i staden. Exempelvis må följande nämnas: Gertrude Carlson och Helga Berlin i McMillans Dry Goods Store, Ellen Sandshaw i The Boston Store, Hjalmar Hallen i T. W. O'Connors Clothing Store, Aaron W. Carlson i bröderna Abbes Hardware Store, J. Albert Berg, Edw. Olson och B. M. Hillstrand i Farrell & Connors Clothing Store, Sadie Elvine Fridell i Wanamakers Dry Goods Store, David Wickander i H. L. Mills Hardware Store, Carl Bengtson och George Johnson i Globe Clothing House, Oscar J. Erickson i New Britain Gas Company, George Erickson hos Russell Bros., Frank J. Modeen hos Sovereigns Trading Co., Frank E. Rybeck

hos George B. Grocock, W. Hultberg i Longs Shoe Store.

Arbetsgifvare.

Carlson & Thorell, Byggmästare. Denna välkända byggnadsfirma har existerat sedan år 1895, och delägarna i densamma äro Albin Carlson samt bröderna Andrew Thorell och John Thorell, alla driftiga män och framstående medborgare i samhället. Firmans begynnelse, dess lifliga byggnadsverksamhet, de resultat som förverkligats, arbetspersonal m. m. är allt värdt sin egen historia.

Albin Carlson, som är firmans chef, föddes år 1865 i Gellared, Halland, och kom till New Britain 1887. Han har varit och är lifligt intresserad i svenskarnas bästa. Samhällets välfärd har legat honom ömt om hjärtat, och han har varit en nykterhetens banerförare i många år.

För omkring 20 sedan ingick Carlson äktenskaplig förning med Klara Thorell. De hafva tre barn, nämligen Alfrida, en ung kvinna, som för sin vackra sång och sitt fria, stilla och behagliga väsen gjort sig allmänt känd och älskad, samt sönerna Carl och Sidney.

Andrew Thorell föddes 1864 i Gunnarp, Halland, och kom till New Britain 1882. Hans maka är Josephina Gustafson, och de hafva fyra barn, Gustaf, Anna, Hildur och Ruth.

John Thorell, den tredje delägaren i firman, kom till New Britain från Sverige, men efter några års vistelse härstädes flyttade han till New Haven, som blef hans hem för en tid af omkring 12 år. Han återvände dock till New Britain för omkring 10 år sedan. Han är gift

Albin Carlson

med Vilhelmina Carlson och har 5 barn, Josephina, Helena, Mildred, Raymond och Irene.

C. F. Johnson & K. L. Johnson, Byggmästare. Denna firma grundades af den förstnämnde år 1892 och har fortsatt alltsedan. Helt nyligen ingick K. L. Johnson som medlem i densamma. C. F. Johnson kom till New Britain 1882 och K. L. Johnson år 1891.

Hedberg & Son, Målarmästare. Peter Hedberg, denna firmas grundläggare, föddes 1857 och kom till Amerika 1884. Han började sin affär 1896, och drifver den fortfarande tillsammans med sin son. Hans maka hette som flicka Carolina Anderson. Han har tre barn, Beda, Gustaf och Carl.

J. A. Carlson, Byggmästare. Denna affär påbörjades af dess nuvarande ägare och styresman J. A. Carlson år 1897, och under den tid den existerat hafva olika byggnadsarbeten utförts till ett värde af \$500,000.00.

Carlson föddes den 27 dec. 1867 i Stora Skedevi, Falu län, och kom till New Britain 1892. År 1892 ingick han äktenskap med Selma Holmen, och de hafva två barn, Joseph och Vasti.

J. A. Carlson

August Bergström, Byggmästare. Byggnadsinspektör Bergström föddes i Kölbby, Elfsborgs län, Sverige, år 1873 och kom till New Britain 1890. Han började sin affär som byggmästare år 1900. Skicklig i sitt yrke, nitisk och pliktrogen i sitt kall som uppsyningsman öfver alla byggnadsföretag i staden, att de må utföras i öfverensstämmelse med lag och förordning, samt för öfrigt en god och hederlig medborgare, har han icke så litet bidragit till att höja svenskarnas anseende i New Britain. År 1899 ingick han äktenskap med Olivia Mehlin, och de hafva ett barn, en son vid namn Harald.

Charles O. Johnson, Målarmästare. Han föddes i Jön-

köpings län, Sverige, den 18 juli 1871 och kom till New Britain för omkring 20 år sedan. Han började sin affär år 1905. År 1897 ingick han äktenskap med Maria Nelson, och de hafva haft en son, som afgått med döden.

August E. Wallen Co., Målarmästare och Tapetserare. Denna firma började sin affär år 1897 och gick först under namn af Wallen Bros., men sedan den ene delägaren afgått med döden har den fortgått under benämningen August E. Wallen Co.

A. E. Wallen är från Jönköpings län, Sverige, och kom till New Britain år 1888. Han har varit medlem af stadsstyrelsen i många år. Han ingick äktenskap med Ellen Nordström 1890, och de hafva tre söner, Kenneth, Theodor och Elmer.

August E. Wallen

Eric U. Carlson, Byggmästare. Han föddes i Stora Skedevi, Falu län, den 16 sept. 1869 och kom till New Britain i mars 1893. År 1897 ingick han äktenskap med Ida Wallin. De hafva tvänne barn, Edith Clara och Rodney Carl Eric. Carlson började sitt arbete som byggmästare 1905.

Sjunde Kapitlet.

Svensk Sång och Musik.

Vega Glee Club var namnet på New Britains första svenska sångförening. Den bildades på hösten 1879 och hade regelbundna öfningar hvarje vecka hos dirigenten John F. Lang, som då bodde i närheten af Stanley Works. Medlemmarna voro John F. Lang, L. E. Norlander, Ernest F. Wänn, Adolph Bonander, Alfred Lindgren, Per Nyberg, N. N. Lind, Charles Bengtson, och Joseph Fridell. Då sångarne återvände från sina öfningar möttes de vanligtvis af en hel hop gatpojkar, som anföllo dem med okvädningsord och stenkastning. På medlemmarnas enträgna begäran flyttade dirigenten till Black Rock, hvilket betydligt förbättrade omständigheterna. Genom dessa mäns flit och uthållighet fick den svenska sången ett tämligen säkert fotfäste i New Britain. Visserligen tröttnade en och annan, men nya personer fyllde de tomma luckorna och intresset hölls ständigt uppe.

Vid jultiden samma år beslutade sångarne att hålla en konsert i Portland, Conn. De anlände dit "och", som minnestecknaren säger, "med klappande hjärtan inträdde de uti konsertsalen". Deras publik bestod af endast tre personer, och då de hade sjungit det bekanta stycket: "Kung Karl den unga hjälte", så hade äfven dessa afdunstat och lokalen var tom. Till råga på olyckan kom då vaktmästaren och framställde en höflig förfrågan, om de hade något emot att inlämna nycklarna till lokalen i nästa hus, då konserten var öfverstökad. Efter denna erfarenhet förlorade sångarna lusten att resa omkring för att glädja konstälskande, utan de stannade hemma och använde sin förmåga bland landsmännen i New Britain.

Svea Cornet Band. Bland svenskarna i början af 1880:talet funnos endast tvänne, som kunde spela musikinstrument, nämligen Alfred Lindgren och August Hedberg, men för att få till stånd en hel kår fordrades minst ett dussin musikanter. Det dröjde därför någon tid innan en sådan tanke kunde förverkligas. På senhösten 1883 organiserades dock det första musikbandet, hvars medlemmar voro John Anderson, Frank Anderson,

Charles Johnson, Alfred Johnson, Gustaf Sundberg, Theodor Lang, Axel Sundman, Joseph Danielson, en gammal flöjtblåsare vid namn Gullander och en engelsman, som hette Green. Lokal hyrdes i hvad man kallade "Corbin's Box Shop" och kåren öfvade flitigt tre gånger i veckan. På hösten 1884 voro musikanterna så pass försigkomna att de kunde spela för det republikanska partiet flera gånger under den då pågående valkampanjen. August Hedberg var kårens förste ledare, men han tröttnade efter ett halft års tid. Engelsmannen Green blef då invald, men han höll ut endast några månader. Därefter blef Alfred Lindgren vald till ledare, som fortsatte tills ombyte af anställning hindrade honom att regelbundet bevista öfningarna. Flera af musikanterna flyttade sedan till andra orter, och de andra tyckte att det dröjde för länge att vänta på nyläringar att fylla de tomma lederna, hvar- dan kåren beslutade sig för att efter ett treårigt arbete taga sig en behöflig hvila. Om den sedermera upptog arbetet är icke bekant, men detta är dock knappt troligt.

Alfred Lindgren
i uniform

Elitkvartetten. Vid Skandinaviska Sångarförbundets stora fäst i Philadelphia den 31 juli 1887 representerades svenskarna i New Britain af en utmärkt kvartett bestående af John F. Lang, Ernest F. Wänn, Gottfrid Vik och L. Suneson. De sjöngo äfven i den gamla svenska kyrkan i Philadelphia.

New Britain Glee Club är en sångförening som nedlagt och upptagit arbetet åtskilliga gånger. Ernest F. Wänn var ledare en tid, men på de sista åren har Arvid Nero innehaft denna befattning. Under den sistnämndes ledarskap uppträdde New Britain Glee Club i Boston för 9 år sedan. Föreningen finnes ej mera till som sådan, utan har den uppgått i andra organisationer med samma ändamål.

Verdandi var namnet på en annan sångförening under samme ledare, som New Britain Glee Club, men icke heller den finnes till för närvarande.

Wennerbergssextetten, med Dr. Joshua Larson som ledare, sjöng en tid och var mycket populär, men äfven den har upphört.

Arpi Quartette är en annan sångförening som möter en gång i veckan.

J. F. Lang E. F. Wänn G. Vik L. Suneson

Kvartetten som sjöng i Philadelphia år 1887. (Se lörez. sida).

Eolus är namnet på en sångförening, som organiserades den 23 juni 1910, och hvars medlemsantal är 23. Den möter hvarje vecka, och har som sitt mål odling af den svenska sången. Arvid Nero är dess ledare.

Den Andliga Sängen. Svenska Lutherska Mariakyrkans sångkör bildades år 1884 af Dr. Ludvig Holmes.

Öfningarna höllos först i husen, emedan kyrkan då ännu icke var färdigbyggd. De första medlemmarna voro Sofia Bergman, Anna Anderson, Louisa Hägg, fru Charles Olson, Sofia Edgren, Rebecka Berggren, Lina Samuelson, Joseph Hultberg, Albert Carlson, Frank Rydbäck, August Lindvall, Per Nyberg och A. Johnson. Denna kör var verksam till i midten af 1890:talet. Den hade sin manspillan, men äfven förstärkning af nya krafter. Sedan dess synes det som församlingen med hvarje ny orgelnist fått en ny kyrkokör, kanske med något undantag. Som ledare hafva följande personer tjänat: Aug. Johnson, Alfred Damberg, J. E. Sjölander, Andrew Anderson, Jennie Lundquist, Dr. Joshua Larson och E. R. Kihlmark. Flera mindre körer finnas äfvenså inom församlingen.

Betaniaförsamlingens första sångförening bildades på hösten 1885 med Alfred Fredrickson som ledare. Dess arbetstid var dock icke långvarig. Sedan sjöng en kvartett för en tid till dess den nuvarande kören bildades, hvars ledare Charles W. Swenson varit under många år, ända tills innevarande tid.

Elimförsamlingens sångkör bildades också ganska tidigt och fått såsom andra kyrkokörer göra växlande erfarenheter. Den har betjänats af Charles Carlson och A. G. Sundling, samt förnärvarande af Arvid Larson, som ledare.

Besökande sångare och musikanter. Den 24 mars 1891 höll den Luttemanska Sextetten en finare konsert i gamla operahuset i New Britain. Sextetten bestod af följande personer: H. Lutteman, C. Fröholm, F. Erickson, C. Smith, E. Shill, N. Löfvenmark och G. Kindlund. Arrangeringskommitteen bestod af Alfred Lindgren, Stone J. Bergström, Frank Anderson, Oscar Modeen och C. A. Kunou.

Den 10 februari 1892 uppträdde en svensk damkvartett i New Britain, och sjöng då i Unga Männens Kristliga Förenings konsertsalong. I konstnärligt afseende var prestationen utmärkt. Kvartetten anfördes af fröken Amalia Hedin, som förnärvarande undervisar i sång i Chicago.

En stor dag för New Britain-svenskarna var den 17 juni 1904, då Lundastudenterna läto på Russwin Lyceum höra sina vackra svenska röster. De voro omkring femtio till antalet, och som de mest bemärkte bland voro

direktören Alfred Berg och John Forsell från Kungl. Operan i Stockholm. Som anordningskommittee tjänade Dr. E. T. Fromen, Dr. Joshua Larson, Otto Bengtson, Albert Anderson och Dr. S. G. Öhman. Sången var ju, som man kunde vänta, den allra bästa, och både svenska och amerikanska tidningar lofordade högeligen både konsert och sångare.

En stor militärkonsert gafs af Kronobergs Regementes Musikkår i Russwin Lyceum den 1 maj 1908 under ledning af direktör Erik Högberg. Detta var en utomordentligt fin och välöfvad musikalisk organisation, som i allo gjorde sig förtjänt af det stora erkännande den fick mottaga. Långa spalter skrefvos om Kronobergarnes besök i staden, och om deras förträffliga musik, och säkert är att de gånvo både svenskarna och andra nationers folk en ide om hvad Sverige förmår prestera i konstnärligt afseende.

Då Kristina Nelson var på sin konsertresa i Förenta Staterna år 1879 besökte hon äfven grannstaden Hartford. De musikälskande svenskarna i New Britain, med John F. Lang i spetsen, sökte intressera det amerikanska folket för konserten i Hartford, och ville hyra ett extra tåg för de som önskade fara. Denna plan misslyckades och i stället foro några af svenskarna till Hartford med en förhyrd omnibus och lyssnade till den beprisade svenskans ypperliga sång.

Åttonde Kapitlet.

Allmän Historisk Öfversikt.

Första Perioden, 1870-1880.

Begynnelsen. Bland de många af främmande nationers folk som valt New Britain till hem och vistelseort, intaga utan tvifvel svenskarna första rummet. Detta säges icke som en vacker fras om dem eller för att smickra, utan det är rena, rama verkligheten. I början af 1870:talet fanns, så vidt man vet, ingen svensk i New Britain, och amerikanerna kunde den tiden ej skilja på "Swede" (svensk) och "Swiss" (schweizare), utan voro dessa ord för dem synonyma, men nog kunna de det nu. Den förste svensken i staden var J. A. L. Lundberg, men han hade ju icke tillfälle att tala svenska i sitt hem eller lefva på svenskt vis, alldenstund hans hustru var en dotter af det gamla Irland. Att denne man lefver ännu och bor i staden kan ju med skäl kallas en historisk märkvärdighet *).

Den första helt svenska familjen var Andrew Quists. Den äldsta sonen i denna familj, en gosse vid namn Set, var den förste af svensk härkomst som dött i New Britain, och en yngre, som hette Axel, var den förste, som föddts af svenska föräldrar i staden. De första som ingingo äktenskap voro Baron Barfot och hans fru, och den förste som introducerade svenska tjänsteflickor i staden var den för läsaren allaredan bekante professor D. N. Camp. Han hade nämligen under en resa i Frankrike och andra europiska länder i början af 1870:talet kommit i beröring med svenska flickor, och så snart han kom hem sökte han att få en sådan till tjänarinna i sitt hem. Han lyckades äfvenså, ty det var i hans hus Alida Johanson arbetade, och det var genom hans försorg hon kom till New Britain **). Staden Portland, Conn., synes hafva varit de första New Britain-svenskarnas amerikanska urhem, ty därifrån kommo flera stycken till staden. Några kommo äfven från Collinsville.

Sociala förhållanden. Svenskarna voro ej flera vid denna tid, utan de kunde alla vara personligen bekanta

*) Se sidan 11.

**) Se sidan 15.

med hvarandra. Enigheten var stor. Suppgillen och slagsmål förkommo ej. Flera individer, som kunde språket, stodo i nära vänskapsförbindelse med amerikaner och tyskar. Sociala samkväm höllos hos familjerna Quists, Forsmans, Karlboms, Andersons, Landgrens m. il. I slutet på årtiondet blef föreningen Vega i socialt afseende en betydelsefull makt, åtminstone så långt det gällde ungdomen.

Keligiösa förhållanden. Inga svenska kyrkor funnos den tiden. Sammankomster höllos i hemmen och de första, som predikade Guds ord, voro lutherska präster *). Äfven predikade en metodistpastor, som hette Ågren, åtskilliga gånger. Hvad Botilda Pierson, Mr. Smith och Professor Camp gjorde har redan blifvit påpekadt. På dödsbädden sade John Forsman till författaren följande ord: "Den första tiden jag var i New Britain funnos inga svenska kyrkor och högst få personer att tala med, men jag hade ett svenskt Nya Testamentet som min följeslagare, ur hvilket jag läste så ofta jag hade tillfälle därtill".

Notabla besök. Öfveringeniören Magnus Brunskog från Eskilstuna besökte New Britain under denna tid i syfte att studera järnhandteringen.

Allmänna drag. John F. Lang synes hafva varit den ledande själen bland landsmännen. Ingen tog del i politiken, detta möjligtvis på den grunden, att de ej kände engelska språket nog för att kunna med lätthet röra sig på detta område, och kanske mest därför att de voro för unga i landet att kunna äga medborgerliga rättigheter. Antalet svenskar var ej så stort; kanske omkring ett hundratal inalles. I stadens adresskalender från den tiden är det blott då och då ett och annat svenskt namn blygsamt tittar fram.

Andra Perioden, 1880-1890.

Sociala förhållanden. Redan i början af 1880:talet anlände ett så stort antal svenskar till staden, att den enhet och det samförstånd, som varit rådande under det föregående årtiondet, nästan helt och hållet gick förloradt. Själfva antalet i och för sig borde ju icke hafva vållat något sådant, men hemligheten låg däri, att många af dem som kommo på 1880:talet voro i många afseenden olika dem som kommo på 1870:talet, förnämligast däri att de

*) Se sidan 45.

hyllade supseden, hvilken för de första svenskarna var en främmande sak. Endast en nykterhetsförening fanns i början af denna period, hvars verksamhet varade litet mer än ett år, och därefter, församlingarna undantagna, synes det ej hafva funnits någon, som höjt sin röst mot rusdrycksförbruket under hela den tiden. Tvänne nödhjälpsföreningar kommo till stånd, nämligen Fridhem och Bethesda, hvilka tillsammans med Vega, ett barn af föregående period, utträttade mycket godt. Af de konst-älskande odlades sång och musik ganska flitigt. Då den föregående perioden med högst få undantag bär prägeln af ett ensligt ungarstånd, så får denna däremot allt mer och mer karakteren af hem- och familjelif.

Politik och stadsstyrelse. I slutet af denna tioårsperiod invaldes tvänne svenskar till allmänna befattningar, nämligen Charles Eckland att tjäna som "constable" *) och Joseph Landgren till medlem af "Board of Relief" **). Detta skedde 1889.

Religiösa förhållanden. Under denna period organiserades de tre svenska församlingarna. Först i ordningen kommer den Lutherska Mariaförsamlingen, som bildades 1881. Därefter Elimförsamlingen år 1883 och slutligen Betaniaförsamlingen 1884. Flera organisationer inom dessa församlingar kommo ock till stånd, såsom söndags-skolor, sångföreningar och ungdomsföreningar. Den Lutherska församlingens första kyrka byggdes och invigdes för allmän gudstjänst den 15 mars 1885 och den 26 maj 1889 fick Betaniaförsamlingen flytta under eget tak. Den 27 feb. 1889 höll Frälsningsarmeen sitt första möte i staden.

Notabla besök. Lektor P. Waldenström besökte New Britain den 16 juni 1889, och predikade då i det gamla operahuset på Main street. Verkmästaren E. Erickson, anställd vid August Stemmans gångjärnsfabrik i Eskilstuna, besökte New Britain 1890. Han reste sedermera tillbaka i sällskap med unga David Lindgren, son till Alfred Lindgren ***).

Allmänna drag. Svenskarnas antal hade under denna tid hastigt ökats, så att de nu räknade flera hundra. Enhet fanns knappast någon, ty partier och för olika saker

*) "Constable" är en rättstjänare, hvars skyldighet är att frambära och öfverlämna arresteringsorder, häkta lagbrytare, anskaffa vittnen vid rättegång o. s. v.

**) "Board of Relief" menas undsättningsnämnd i allmänhet.

***) Se sidan 42.

intresserade grupper sletto och drogo åt hvar sitt håll. Det var på det hela taget en jämmerlig tid. På alla områden uppträdde afundsjukan. Men det var ju icke att undra på. Man kan väl förstå hurudana förhållandena äro där människor, som äro okunniga i språk, seder och förhållanden, hoptals samlas, utan någon som hälst reda och ordning. Men det var här såsom det alltid varit med svenskarna. De rusa upp för tillfället, de äro som vreda vågor, som storma mot stranden, men då känslan lagt sig och de börja känna igen hvarandra såsom varande barn af samma oförgätliga fädernesland, söner och döttrar af kraftiga och storsinta fäder, så slutar striden, hjärtat vidgas och broderlighet och samförstånd intaga sina rättmätiga platser. Så har det varit i New Britain. Om denna period var stormig och svår, så hafva de efterföljande varit mera lugna och lyckliga, hvilket vi hoppas i fortsättningen kunna påvisa.

Äfven är det af betydelse att påpeka den omständigheten, att då det under föregående årtiondet icke fanns en enda svensk affärsman, nu däremot flera framträdt på detta område, såsom t. ex. Lund & Landgren, P. E. Nyberg, T. Wilson, Peterson, Sundman & Co. och A. Bonander.

Tredje Perioden, 1890-1900.

Sociala förhållanden. På detta område synes nästan allt vara sig likt som under föregående tioårsskede, med undantag af att allt flera familjer bosätta sig i staden. Svenskarna i New Britain äro att förlikna vid ett träd, som blifvit flyttadt från dess ursprungliga hemland och omplanterats i amerikansk jordmån, från hvars stam nya och friska skott framträda. Dessa skott äro barnen, som födas här. Ehuru dessa aldrig trampat fädernas jord och fastän de ej med samma känsla, som de äldre, kunna njuta af berättelserna om Sverige, dess natur, folklif och historia; eller så mäktigt beröras af vårt hemlands sånger, så äro de dock svenskar. Deras utseende förråder dem. Om de ock tala anglosaxist språk, så vittna dock deras ljusa lockar, deras blåa ögon och höga pannor om att de äro afkomlingar af ett folk som kommit från den väldiga Norden. Detta låter ju så besynnerligt, men är icke desto mindre en historisk verklighet.

Politik och stadsstyrelse. På denna bana framträda allt flera svenskar. Frank Anderson invaldes till

”sheriff”*) 1892 och John B. Brink till samma ämbete 1894. År 1896 utsågs Charles Hagström att tjäna som ”councilman”**), och en annan vid namn Martin A. Larson invaldes, kanske samtidigt, till samma befattning. Charles Nelson innehade samma post 1898—1899. Ernest F. Wänn var medlem af undsättningsnämnden från 1892 till 1895 och därefter som assessor till 1901. År 1894 fick New Britain sin första svenska polis, nämligen G. W. Hellberg, som ända hittills fyllt sin plats med stor heder.

Läkarvetenskapen. En svensk läkare Dr. Rudolf Pilgren var i New Britain, kanske i slutet af föregående period. Han var värmlänning och ägde tämligen stor begåfning som målare och skald. Ur **Hälsning till Norden**, ett vackert poem, som han skref i New Britain, citera vi följande :

“Vi se huru fåglarna flytta också
 Ibland ifrån nordliga trakter,
 Men vända de icke tillbaka ändå,
 Som drifna af hemliga makter?
 Bör det icke lära vårt hjärta förstå
 Att aldrig förgäta den torftiga vrå
 Vid Nordens isiga fjällar?”

Dr. Pilgrens hustru var amerikanska och de bodde på ”Hotel Russwin” under vistelsen i New Britain.

I början af detta årtionde (1890—1900) kom den så sorgligt ryktbare Dr. A. G. Thoren till New Britain. Efter någon tid flyttade han dock, men återkom sedermera och praktiserade som läkare under några år, tills han afled i början af nästa tioårsperiod. Han var en skicklig läkare och var allmänt omtyckt, men rusdryckerna blefvo hans ruin.

Dr. Arvid Anderson anlände till staden och började praktisera som läkare år 1895. Han föddes i Elfsborg, Sverige. Efter genomgången kurs vid Vänersborgs läroverk tog han studentexamen och fortsatte sedan studerna vid Lunds universitet. År 1889 ankom han till Amerika, och började då studera vid Michigan-universitet. Sedan han år 1892 tagit medicine doktorsgraden praktiserade han en tid i staden Detroit, Mich., från hvil-

*) ”Sheriff” betyder ämbetsman, befallningshafvande, hvars skyldighet är att utfärda arresteringsorder och andra lagliga rättshandlingar, upprätthålla ordning o. s. v.

**) ”Councilman” är lika med stadsfullmäktig i vanlig svensk mening.

ken plats han flyttade till New Britain. År 1901 företog han en utrikes resa, och studerade då i Wien och i Berlin, hvarefter han återvände till New Britain och har sedan dess varit bosatt härstädes. Genom sin skicklighet som läkare, sin lugna och fasta hållning, sin redbarhet och pålitlighet har Dr. Anderson förvärfvat sig ett stort anseende både bland landsmän och andra. Han är sedan 1909 förenad i äktenskap med Miss Salina Screen.

En annan svensk doktor vid namn K. A. Enlind vistades i New Britain åren 1895—1896. Han föddes i staden Providence, R. I., och var endast något öfver 19 år gammal, då han utexaminerades som läkare. Han hade stor praktik och var allmänt ansedd som särdeles skicklig i behandling af nerv- och hjärnsjukdomar. I förbindelse med hans befattning som stadsläkare i New Britain uppstodo vissa svårigheter, hvilka, ehuru de voro af mycket lindrig art, vållade mycken oreda, kanske

Dr. A. Anderson

mestadels på den grunden att myndigheterna sågo saken allvarligare än doktorn gjorde. Nogaf, han nödgades afsäga sig platsen och lämna fältet öppet för andra. Dr. Enlind flyttade sedan till New York och blef specialist.

Dr. Tygeson var ock praktiserande läkare i New Britain inemot slutet af denna period, dock synbarligen för kort tid endast.

Religiösa förhållanden. På detta område rådde stor aktivitet och alla församlingarna arbetade med kraft. Elimförsamlingens kyrka på Elm street byggdes och invigdes för gudstjänst. Reguliära gudstjänster höllos alla söndagar i alla tre kyrkorna, den andliga undervisningen bland barn och ungdom bedrefs både kraftigt och

planmässigt och församlingarna tillväxte fort i medlemsantal. Inga lärostrider förekommo, hvadan den andliga verksamheten fick under denna tid utveckla sig i lugn och säkerhet. Många missionärer och evangelister inbjödos att tala om evangeli verk i världen, hvilket i en icke ringa mån bidrog att öka intresset för andliga ting. Det var en såningens tid, men skörden uteblef icke. Under Guds ledning lades en grund, som är att hoppas skall bestå, och på hvilken andra må kunna bygga med ädla materialer i kommande tider.

Notabla besök. Fröken Hanna Ouchterlony besökte New Britain den 12 jan. 1893, och höll då ett föredrag i Betaniakyrkan till förmån för Frälsningsarmeens lokala kår.

Ingeniör Axel Svalling från Eskilstuna var i New Britain på återresan från världsutställningen i Chicago år 1893, och tog då flera af dess manufakturier i skärskådande. Han bemöttes af fabriksägarna med artighet och välvilja.

Allmänna drag. Den svenska befolkningen hade vid denna tid betydligt ökats, så att den räknades i tusenden. Hvilken utveckling och huru förändrat hade icke allt blifvit! De första, som kommo till staden och voro unga för tjugofem år sedan, stå nu på sin lefnads middagshöjd, och ett yngre släkte växer upp kring deras fötter. Flera svenska föreningar komma till stånd och dussintals svenskar beträda affärsmannabanan. Öfverallt äro de med för att göra sitt inflyflytande gällande, och hvar de än få en plats göra de sitt bästa att fylla den med heder. Flera äro förmän i de stora fabrikerna, många bygga sig egna hem och en underbar lust att arbeta och gå framåt synes hafva gripit dem allasammans. Framåt går

Prof. C. A. Kunou (se sid. 107)

det också med stormsteg. Främmande språk läras, medborgerliga plikter iakttagas, ökad kunskap och därmed parad intelligens blifver allt mer och mer utmärkande för dem.

En slöjdlärare vid namn C. A. Kunou kom till New Britain 1890. Han fick anställning i Statens normalskola härstädes som lärare i slöjd och sedermera äfven i gymnastik. Han föddes den 25 juli 1865 i Stockholm, Sverige, och kom till Boston, Mass., den 18 juni 1889. Till New Britain anlände han kort därefter. Det arbete han utförde i skolan uppskattades högt.

Under professor Kunous tid i New Britain organiserades en svensk gymnastikklubb, för hvilken han blef instruktör. De första tjänstemännen i denna klubb voro John Carlson, John Sellgren, John Jacobson och Oscar Bonander. Professor Kunou förenades i äktenskap med en Miss Stark från Hartford, och de hade två barn. De flyttade sedermera till Kalifornien.

Många konserter höllos för olika ändamål, vid hvilka tillfällen en stor enhet förspordes. Flera utaf svenskarna ådagalade en tämligen god ledarförmåga, som kom väl till pass vid mer än ett tillfälle. För fattiga och nödlidande visades stort intresse. Så mörkt som det var mången gång i början på 1880:talet, så ljusst har det blifvit under denna period. Man kan säga att det gått Sveriges folk väl i New Britain. Nästa period, som är den sista, är den bästa.

Fjärde Perioden 1900-1910

Sociala förhållanden. Den svenska befolkningen har varit i stadig tillväxt och är nu större än någonsin. E-huru att de äro så många så kunna de likväl mötas i de mest innerliga sociala samkväm. Då tala de äldre om Sverige och då användes i de flesta fall svenska språket, ty fast de kunna tala engelska tämligen väl så faller det sig likväl litet egendomligt att tala om det kära hemlandet och icke använda hemlandets språk. De yngre däremot tala engelska, och rör sig deras samtal om Amerika vanligtvis. Då svenska talas i köket så kan det nog hända att engelska talas i kammaren. Ja, så där är det: det hela är dock storligen intressant.

De svenska kyrkorna i New Britain äro alls inga klubbhus eller inrättningar för sociala samkväm, men dock måste det medgifvas att dessa allmänna mötesplatser utöfva ett stort inflytande på det sociala förhållandet i New

Britain. Där mötas svenskarna, där formeras nya bekantskaper och där komma barnen tillsammans. Detta är glädjande, ty det är väl bättre att de sociala förhållandena koncentreras kring kyrkan än kring krogen.

Till alla andra förbättringar, som inträdt, synes en tendens till nykterhet och ett bättre lif allt mer och mer framträda. Ännu hafva icke New Britains svenskar kommit dit de böra vara i så motto, men dock är det utesägligt glädjande att de synas vara på en så god väg som de verkligen äro. Det är väl bättre att tacka Gud för hvad som är än att sjunga klagovisor för det som icke är. Äfven om vi ej nått fullkomlighet, så äro vi dock glada att vi äro hvad vi äro. Det kunde ju vara sämre.

Politik och stadsstyrelse. Emedan afsikten med detta lilla arbete har varit att endast samla historiska fakta med afseende på det svenska folket i New Britain, så är det ej möjligt att meddela några utförligare teckningar af alla de individer, som gjort sig bemärkta på olika områden i samhällslifvet, och äro vi därför nödgade att inskränka oss att blott meddela de personers namn och de sysslor de haft inom politikens område i form af en torr, naken lista, ehuru vi väl veta hvar och en af dem gjort sig förtjänta af ett längre omnämmande. Den som läser och jämför dessa perioder med hvarandra skall finna att icke minst på det politiska området har en stor och märkbar förändring ägt rum.

Som "councilmen"*¹) under denna period hafva följande personer tjänat: Malcolm Källgren (1900—1901), Stone J. Bergström (1901—1902), Albin Carlson och John Malmfeldt (1902—1903), A. E. Wallen (1904—1907), Justus Wallin (1904—1905), Victor Carlson (1905—1907), Severin Johnson (1906—1908), Carl E. Erickson (1906—1910), John Olson (1907—1910), Uno Johnson (1909—1910) och B. M. Hillstrand (1910).

År 1902 invaldes Charles A. Erickson till assisterande polisdomare, och år 1904 Stone J. Bergström till "representative"²) i Staten Connecticut's lagstiftande församling i Hartford. I skolrådet hafva tvänne svenskar suttit, nämligen Carl Ebbesen (1904—1907) och Dr. E. T. Fromen från 1909 till innevarande tid. Då G. M. Lan-

*¹) Se förklaringen på sidan 104.

*²) "Representative", liktydligt med riksdagsman i Andra Kammaren.

ders var borgmästare utnämnde han år 1905 byggmästaren A. Bergström till byggnadsinspektor, och samme person är ock medlem af stadens sundhetsnämnd.*) Otto Bengtson har fyllt sin plats som assessor med heder sedan 1901, och John A. Anderson som medlem af nämnden för de allmänna arbetena sedan 1906. Till "alderman"**) blef Carl Erickson invald 1910, och John A. Abrahamson har varit "constable" sedan 1907. A. E. Wallen har varit medlem af allmänna taxeringsnämnden sedan 1909, och John Clauson af fattigvårdsstyrelsen sedan 1906. Charles Nelson tjänade som "selectman"****) från 1900 till sin död den 26 aug. år 1905, och Arvid H. Nero från 1906 till nuvarande tid. Miss Jennie Edman innehar notariebefattning på upp-
börds-kammaren.

Förutom den omnämde G. W. Hellberg äro följande svenskar anställda vid stadens poliskår: Charles Johnson, polis sedan 1903, John L. Carlson sedan 1906 och Axel Carlson sedan 1907. Dessutom tjänstgöra tvänne som extra poliskonstaplar, nämligen Theodore Johnson och Charles Anderson, inalles sex personer.

Arvid H. Nero

Läkarvetenskapen. En ny representant för denna vetenskapsgren ankom till New Britain 1903, nämligen Dr. E. T. Fromen. Han föddes år 1866 i Kalmar, Sverige, och efter studier vid Kalmar läroverk och afläggande af studentexamen i skrefs han vid Lunds universitet, och studerade där medicin. Efter att i Stockholm genom trägna studier än mer förberedt sig för läkarens ansvarsfulla kall anlände han till Chicago år 1893, och tjänstgjorde där som lazarettsläkare en tid. Sedan han

*, Se sidan 93.

**) "Alderman" är liktydligt med rådman i stadsstyrelse.

***) "Selectman" betyder medlem af kommunalnämnden.

Dr. E. T. Fromen

år 1897 aflagt läkar-examen vid universitetet i Marquette, Wisconsin, började han sin praktik, först i Staten Michigan för en tid af tre år, och sedan i staden South Bend, Indiana, äfvenså i tre år, hvarefter han bosatte sig i New Britain. Förutom sin ständigt växande praktik har han haft tid att ägna mycken uppmärksamhet åt arbetet vid stadens allmänna sjukhus, vid hvilken anstalt han tjänstgör som öfverläkare. Dr. Fromen har ådagalagt stort intresse i frågor rörande svenskarnas kulturella utveckling i detta

land, och han är en rikt begåfvad man. Som läkare har han vunnit anseende bland New Britains befolkning som ett helt, och som medborgare och människa i allmänhet är han älskad och värderad, såväl för sitt arbete som för sin oförvitliga karaktär. Måtte han länge lefva!

Dr. Fromen är sedan 1898 förenad i äktenskap med Ida Charlotta Pålson från Skåne, och de hafva tvänne barn, dottern Ingeborg och sonen Lars.

Religiösa förhållanden. Som det mest betydelsefulla på detta område är otvifvelaktigt församlingarnas ökade inre andliga kraft, och deras tillväxt i numerär. Ett annat drag, som synes utmärka den andliga verksamheten i New Britain, är en större enhet och samkänsla församlingarna emellan än som någonsin varit rådande förr. Som en sak af särskild stor betydelse tro vi uppförandet af den nya svenska Lutherska kyrkan, under Dr. Öhmans energiska ledning, vara. Betanieförsamlingen, med sin kraftige ledare, pastor G. E. Pihl i spetsen, har lyckats betala sin kyrkoskuld, och Frälsningsarmeen

har fått inflytta i sin nya lokal på Church street. Inga pastorsflyttningar hafva ägt rum sedan i början på 1901, då E. G. Hjerpe afgick från Betanieförsamlingen. Metodister, Adventister o. a. hafva vid åtskilliga tillfällen haft möten, men någon vidare stadigvarande verksamhet hafva de dock icke utfört. Söndagsskolorna äro i blomstrande skick, konfirmations- och bibelklasser utföra verksamhet i stor och betydelsefull skala, och mångfaldiga föreningar med olika syften arbeta med iver och kraft inom församlingarna. De svenska kyrkomedlemmarnas antal är stort under närvarande tid, och församlingarnas sammanlagda egendomsvärde belöper sig kanske till bortåt 170,000 dollars.

Notabla besök. Lektor P. Waldenström med fru besökte New Britain i nov. 1901 och predikade då i South Church. År 1904 var han här tvänne gånger, först på sommaren och sedan i dec. månad. Hans sista besök var 1910, då han predikade vid det stora mötet ute i det fria på Maple Hill. Han åtföljdes äfven då af fru Waldenström.

H. H. Biskopen och Doktorn K. H. Gez. von Scheele från Visby, tillsammans med biskopinnan Gustava von Scheele besökte New Britain år 1901 och 1910, således ett besök i början och ett i slutet af årtiondet.

Allmänna drag. Under dessa sista tio år hafva stora förändringar ägt rum på alla områden. Den svenska befolkningen är stor, större än någonsin.*) I stadsstyrelsen, på kontoren, i handelsbutikerna, vid spårvagnsbolaget och postverket, ja, öfverallt intaga de ett stort och framstående rum. Deras rena och snygga hem, deras välartrade och anständiga barn, deras flit, deras kunskap, deras karaktär, som ett folk, äro de trappsteg, hvarpå de uppstigit till en ställning i samhället, som är oupphunnen af andra folk. Deras kraft har förskaffat dem bröd, deras ärlighet har skänkt dem förtroende och deras läraktighet har gifvit dem vetande. De hafva en härlig historia bakom sig i New Britain. Det har varit svett och möda, men skördens dag, med lönen därför, har icke uteblifvit. Under en tid af knappt fyratio år hafva stora ting inträffat. Det flydda lägger en gyllene nyckel i händerna på det svenska folket i New Britain, hvarmed det kan öppna de vida och väldiga dörrarna till framtidens,

*) Det tros att det finnes omkring 8,000 svenskar i New Britain.

till förhoppningarnas ljusa rike. Det flydda är historia, det kommande är profetia. Historien bär den verkliga erfarenhetens allvarliga drag och profetian de leende förhoppningarnas.

En stor utveckling har visat sig på det kommersiella området. Icke så få nya affärsmän hafva ökat lederna. Nästan alla kunna tala engelska språket mer eller mindre flytande. Ett stort antal svenska barn äro inskrifna vid de högre läroverken. Många svenska unga kvinnor arbeta i de finare amerikanska familjerna.

Då hundraårsdagen af Elihu Burritts födelse firades i New Britain den 10

maj 1910 togo svenskarna stor och kraftig del i högtidligheterna.*) Genom större och mindre bidrag från de svenska organisationerna i staden utrustades en karnevalvagn, som symboliskt representerade utvecklingen af den fredstanke Mr. Burritt så mycket ifrade för. Hästarna äro utstyrda i de ryska och japanska färgerna och mannen på kuskbocken representerar ex-presidenten T. Roosevelt. En ung man, D. A. W i c k a n d e r,

C. W. Svenson (se sid. 113)

hvilkens ansikte framskymtar i närheten af pelaren, skall föreställa Elihu Burritt framför sin smedjehärd. Musikdirektör E. R. Kihlmark, såsom Alfred Nobel, står hög och rak i midten af vagnen och håller i sin hand en lagerkrans, som han räcker som en hyllningsgård mot "den lärde grofsmeden" för hans arbete såsom fredsapostel. De unga kvinnorna representera folk och nationer. Ritningarna och arbetet utfördes af Gustaf von Schantz. I karnevalen väckte vagnen allmänt uppseende.

I de stora fabrikerne innehafva flera svenskar förmån-

*) Se nästa sida.

liga och ansvarsfulla platser. Såsom ett samnt och talande bevis därför må superintendenten vid Corbins skruf-fabriker C. W. Svenson kunna tjäna. Han föddes i Wästergötland den 11 oktober 1864, och kom till New Britain den 25 oktober 1883. Den 1 april 1887 ingick han äktenskap med Ida C. Josephson från Jönköping, och de hafva fyra barn, Alice, Hulda, Henry och Freddie. Han har arbetat på samma plats i 27 år, och avancerat så att han nu är superintendent. Under en tid af 25 år har han tjänat som orgelnist i Betaniasförsamlingen.*) Han har varit stor i sin begåfning, större i sitt arbete, men

Svenska Karnevalvagnen vid Burittfasten den 10 maj 1910 (se sid. 112)

störst i sitt rena och oförvitliga lif. Utrymmet tillåter oss icke att tala om Oscar Moberg, Fritz Svensk och en lång rad af förmän och skickliga yrkesidkare, som finnas öfverallt i verkstäderna, hvilka för sin duglighet och pålitlighet tillvunnit sig allas förtroende.

Det sagda må nu kunna vara nog. Närmare fyratio år ligga bakom oss sedan den förste af vårt folk slog sig ned i New Britain. Hvilka förändringar! Hvilken utveckling! Det är icke alltid vist att fråga hvad framtiden må bära i sitt sköte, och dock har det flydda varit

*) Se sidan 61.

sådant att det gifver anledning att reflektera öfver hvad som möjligtvis må kunna ske i dagar som stunda. Det som ligger bakom har varit godt; må det som ligger framföre blifva ännu bättre. Måtte New Britains svenskar aldrig gifva moder Svea orsak att bära sorgedok för deras skull, utan istället gifva henne anledning att storligen fröjdas, att de i främmande land icke bortslösat det dyrbara arf, som hon gaf—icke ett arf af guld och silfver, utan det som mer är, nämligen dygder, arbetskraft och ett leende framtidshopp. Måtte Gud, som varit Ledsagaren och Hjälparen under hänsvunnen tid, välsigna svenskarna i New Britain och i hela Amerika samt med sin allsmäktiga nådeshand beskydda vårt hemland i Norden.

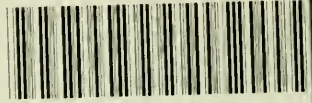
Namn-, ort- och sakregister.

	Sid.		Sid.
Abrahamson, John A.,	88	Corbin, P.,	8
Adamson, Tilda,	20	Crona, P.,	82
Affärsmän,	76	Danielson, Aaron,	88
Ahnström, J. M., Pastor,	58	Ebbesen, Carl C. L.,	69, 79
Anderson, Albert,	87	Eckland, Charles,	43, 102
Anderson, Arvid, Dr.,	105	Edman, Jennie,	109
Anderson, John A.,	87	Eliason, Elin,	26
Anderson, Magnus,	26	Elimförsamlingen,	53
Anderson, Mathilda,	28	Elitkvartetten,	96
Anderson, Mathilda Charl.,	19	Eljenholm, Petrus, Pastor,	54
Anderson, Nils,	24	Enlind, K. A., Dr.,	105
Andrews, John A.,	84	"Eolus",	97
Asklund, F.,	54, 56	Erickson, Värkmästare,	102
Asplund, John,	10	Erickson, John, T. of H.,	69
Bageriet, Svenska,	89	Erickson, John A.,	90
Bandet, Hvita,	69	Erickson & Johnson,	86
Barfot, Baron,	13	Erickson, Rudolph,	84
Bengtson, Emma,	36	Erixon, C. J. Pastor,	57
Bengtson, Charles,	34	Erwin, C. B.,	8
Bengtson, Otto,	48, 109	Farmington,	5
Berg, John,	21	Ferm, O. W., Pastor,	49
Berggren, John A.,	35	Finblad, Hanna,	19
Bergman, Edward,	83	Finblad, Klara,	19
Bergquist, Edwin,	15	Forsell, John P., Pastor,	55
Bergström, August,	93, 109	Forsman, Agnes,	21
Bergström, Stone J.,	98, 108	Forsman, Alfred,	40
Betaniaförsamlingen,	57	Forsman, Charles,	40
Bethesda,	72	Forsman, Eleonora,	21
Blomberg, Anna,	24	Forsman, Emma,	21
Blomberg, Lina,	24	Forsman, Hulda,	36
Bolander & Berg,	85	Forsman, John,	20
Bonander, Adolph,	43, 78	Fredrickson, August,	61
Bonander, Ejnar,	43, 78	Fridell, Joseph,	34
Bonander, Viktor,	68, 73	Fromen, E. T., Dr.,	110
Borgendahl, A. F., Pastor,	54	Frälsningsarmén,	63, 102, 109
Burritt, Elihu,	8, 17	Fyrbåken, Brödraföreningen,	74
Bärgen, Blå,	5	Föreningar,	71
Camp, D. N.,	8, 15, 45, 46, 100	Gnistan,	68
Camp, Ellen R.,	46	Griffen, Henry L.,	22
Carlson, Albin,	68, 92	"Grofsmeden, Den Lärde",	8, 113
Carlson, J. A.,	93	Göta, Andra Skandinaviska	
Carlson, Eric U.,	94	Hundramannaföreningen,	73
Carlson, Gustaf R.,	89	Hagström, Charles J.,	38
Carlson, Ludvig,	41	Hagström, Gustaf,	38
Carlson & Thorell,	92	Hanson, Mina,	36
Clafford, T., Pastor,	54	Harmoni,	69
Clark, John,	6	Hart, Daniel,	6
Clauson, John,	87	Hart, W. H.,	8

	Sid.		Sid.
Hedberg & Son,	93	Liljequist, Emil,	26
Hedin, Amalia,	98	Lind, N. N.,	27
Hellberg, A. W.,	104, 109	Lind, O., Pastor,	54
Herald, The Eastern,	79	Lindberg, Anna Charlotta,	22
Hjerpe, E. G., Pastor,	59	Lindberg, Henry,	27
Hjerpe, Järnkramhandel,	83	Lindgren, Erik Alfred,	
Hjerpe, Emil,	86		3, 23, 41, 95, 96
Hoverberg, Gustaf,	39	Lindgren, Jakob,	13
Hultgren, Charles M.,	80	Lodge, Andree,	74
Hultgren, Joseph E.,	81	Lundastudenterna,	98
Johanson, Alida,	15	Lund, Per August,	16
Johanson, Wilhelm,	56	Lund & Landgren,	77
Johnson, Anna L.,	34	Lundberg, J. A. L.,	11, 100
Johnson, August,	22	Lyon, Doktorinnan,	46
Johnson, C. F.,	41	Läkarvetenskapen,	104, 110
Johnson, Charles O.,	93	Lönn, F. O., Pastor,	54
Johnson, F. M.,	58	Mansfield, Johanna,	11
Johnson, John,	37	Mariaförsamlingen, Evange-	
Johnson, Kristina N.,	41	listk Lutherska,	46
Johnson, K. H., Blomsterhan-		Mellander, J., Pastor,	46
del,	87	Molander, Carl August,	37
Johnson, K. L.,	93	Miller & Hanson,	82
Johnson Lina,	37	Miller & Olson,	88
Johnson, O. L.,	89	Mcberg, Oscar,	84, 112
Johnson Severin,	68, 108	"Mosebacke",	16
Johnson, Uno,	68, 108	Musikkår, Kronobergs Rege-	
Karlbom, Anna Sophia,	25	mentes,	99
Karlbom, Andrew,	25	Nelson, B., Skrädderiaffär,	82
Karlbom, Christina Charlotta,	25	Nelson, O. P.,	43
Karlbom, Johanna Matilda,	25	Nero, Arvid H.,	96, 97, 109
Karlson, Lina,	16	New Britain,	5
Karlson, Maria,	29	New Britain, Glee Club,	96
Karnevalvagnen, Svenska,	113	Nilson, Kristina,	99
Kihlmark, E. R.,	52, 98	Norlander, L. E.,	35, 54, 55
Kinell, A.,	46	Notabla besök, 101, 102, 106, 111	
Kjellgren, A.,	16	Nyberg, P. E., Kötthandel,	44
Kjellgren, Henry,	16	Nykterhetsaken,	67
Klingberg, J. E., Pastor,	57	Odin, Svenning Amandus,	90
Klingberg, J. E., Mrs.,	69	Olson, Alida,	26
Klippan.,	67	Olson, A. & Son,	78
Konsert, Portland,	95	Olson Emelia Charlotta,	33
Kunou, Prof. C. A.,	106, 107	Olson, Hilma Carolina,	13
Kyrkohistoria, Ett stycke,	45	Olson, Ida,	24
Landell, O. A., Pastor,	49	Olson, John A.,	14
Landerhelm, Lamili,	12	Olson, John,	108
Landers, Geo. M.,	108	Olson, Klara,	27
Landgren, Joseph,	33	Olson, P. A.,	15
Lang, J. F., 25, 30, 95, 97, 99,	101	Oquist, C. M.,	79
Larson, Arvid,	36, 98	Ouchterlony, Hanna,	106
Larson, David F.,	91	Perioden, Första,	100
Larson, Gottfrid,	31	Perioden, Andra,	101
Larson, Joshua, Dr.,	97, 98, 99	Perioden, Tredje,	103
Larson, Peter,	41	Perioden, Fjärde,	107

	Sid.		Sid.
Peterson, Cottage Studio,	85	Svea Cornet Band,	95
Peterson, Sundman & Co.,	77	Svensk, Fritz,	112
Pierson, A. N.,	17	Svenskar i New Britain före	
Pierson, Botilda,	17	1880:talet,	10
Pihl, G. E., Pastor,	62	Svenson, C. W.,	112
Pihlgren, R., Dr.,	104	Sängen, Den Andliga,	97
Poliser, Svenska,	104, 109	Sång och Musik,	95
Politik,	102, 103, 108	Sångare och Musikanter, Be-	
Purity, Tea Co., The.,	84	sökande,	98
Quartet, Arpi,	97	Talcott, John B.,	8
Quist, Andrew G.,	12	Tegner, Logen,	74
Quist, Frank Axel,	12	Thorell, Andrew,	92
Quist, Set,	12	Thorell, John,	92
Religiösa Förhållanden,		Thoren, A. G., Dr.,	105
	101, 102, 104, 109	Törnquist, Oscar,	41
Russel, H. E.,	8	Union Trading Co., The,	83
Rydin, Emma,	34	Valkyrian,	74
Scheele, K. H. Gez. von, Bi-		Vega Glee Club,	95
skop,	111	Vega, Skandinaviska förenin-	
Schuleen, O., Pastor,	57	gen,	71
Sextetten, Luttemanska,	98	"Verdandi",	96
Smalley, John, Dr.,	6	Vik, G.,	96, 97
Smith, John B.,	45	Vik, Josefina,	25
Sociala Förhållanden,		Viss, Sofia,	23
	100, 101, 103, 107	Von, Gustaf, Schantz,	89, 113
Stanley—Svea,	86	Waldenström, Lektor P.,	102, 111
Stanley, Thomas,	6	Wallen, August, E. & Co.,	94
Star Real Estate,	88	Wennerbergssextetten,	97
Stenman, August,	25	Wilson, Skrädderiaffär,	77
Stenström, Johan August,	28	Wilson, Theodore,	78
Stenström, Karolina,	35, 45	Wänn, Ernest F.,	20, 39, 95
Suneson, L.,	96, 97	Youngblad & Anderson,	86
Suneson, Nils Emanuel,	28, 30	Ågren, Pastor,	46
Suneson, Olof,	28, 29	Öfverblick, Allmän Historisk,	100
Sundman, Axel,	76, 77	Öhman, David S.,	84
Svalling, Axel, Ingeniör,	106	Öhman, S. G., Dr.,	50, 99
Svea, Första Skandinaviska		Österberg, Josefina,	14
Hundramannaföreningen,	73	Österholm, Klas,	54

LIBRARY OF CONGRESS

0 014 111 975 8

